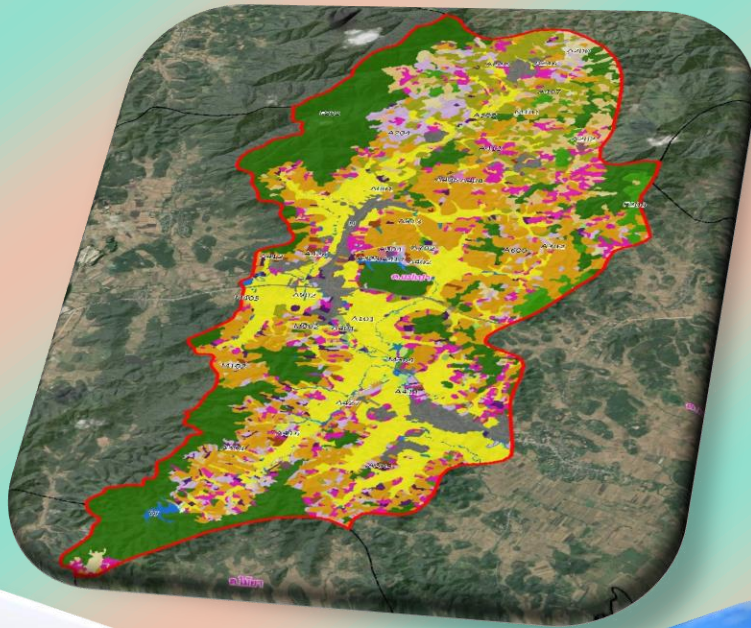




# แผนการใช้ที่ดิน

## ตำบลแม่เปา



กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน  
สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย

กรมพัฒนาที่ดิน  
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม 2564

แผนการใช้ที่ดิน  
ตำบลแม่เปา

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย

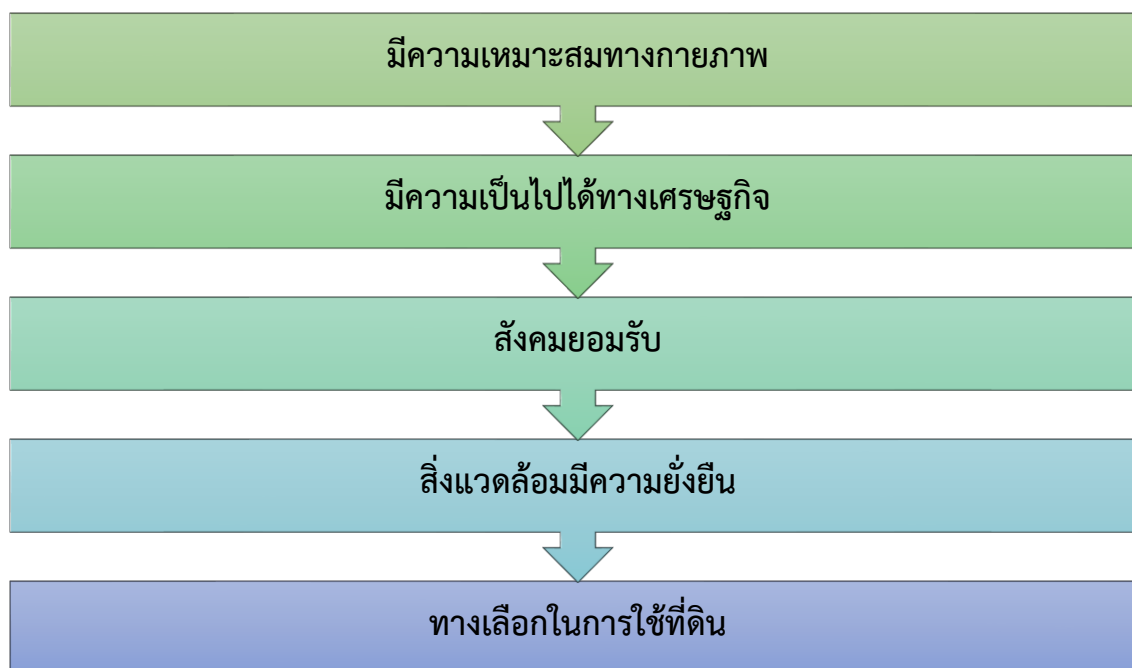
กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม 2564

## คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้



หลักกรดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

สิงหาคม

2564



## สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
<b>บทที่ 1 บทนำ</b>	<b>1-1</b>
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
<b>บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป</b>	<b>2-1</b>
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-3
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-15
<b>บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ</b>	<b>3-1</b>
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-6
3.3 ทรัพยากรดิน	3-10
<b>บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</b>	<b>4-1</b>
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-29



## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<b>บทที่ 5 การประเมินคุณรูปที่ดิน</b>	<b>5-1</b>
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 ผลการประเมินคุณรูปที่ดิน	5-1
<b>บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน</b>	<b>6-1</b>
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-18
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-19
<b>บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน</b>	<b>7-1</b>
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-8
<b>เอกสารอ้างอิง</b>	<b>อ1</b>
<b>ภาคผนวก</b>	
<b>ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้</b>	<b>ผ1-1</b>



## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาเชียงราย ปี 2532-2561	2-8
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปี 2563	2-15
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปี 2563	2-16
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปี 2563	2-17
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปี 2562	2-21
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-6
3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-14
3-4 สมบัติดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-16
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-20
4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	4-2
4-2 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	4-24
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	5-7
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566	7-9
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-11
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	7-12



## สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-3
2-2	ความลาดชัน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-4
2-3	ภูมิประเทศ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-9
2-5	สมมูลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงราย	2-10
2-6	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-14
2-7	สัดส่วนคร่าวเรือนเกษตร ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-16
2-8	ลักษณะการถือครองที่ดิน ของครัวเรือนเกษตรกรตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปี 2563	2-19
2-9	รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	2-21
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-3
3-2	การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-4
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-5
3-4	ทรัพยากรน้ำ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-8
3-5	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-9
3-6	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-18
3-7	ทรัพยากรดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-19
3-8	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	3-21
4-1	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	4-25
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	4-28
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	4-30
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	6-17
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	6-18
7-1	ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	7-7



## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จ ภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ขึ้น

#### 1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย มีผลตอบสนองสูงสุดต่อ หน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

#### 1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 กันยายน 2563 - 31 สิงหาคม 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

#### 1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการ กำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพ การใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค



แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

## 1.5 นิยามศัพท์

### 1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)



“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

### 1.5.2 ดิน (Soil)

“**ดิน**” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“**ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“**ดิน**” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพยานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

### 1.5.3 การใช้ที่ดิน

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“**การใช้ที่ดิน**” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

### 1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“**การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน**” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“**การวางแผนการใช้ที่ดิน**” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการ



เพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

**1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน”** หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

**1.5.6 “เกษตรกรรม”** หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

**1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน”** หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

**1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ”** หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

## 1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”



## บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

### 2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย อยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดเชียงราย อยู่ระหว่างพิกัด E 612249 ถึง E 622090 และพิกัด N 2189961 ถึง N 2209885 ห่างจากตัวจังหวัด ระยะทางประมาณ 47.3 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอพญาเม็งราย 7 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 111.41 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 69,631 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลตาดควัน และตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลเม็งราย ตำบลแม่ต้า อำเภอพญาเม็งราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลผางาม ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย และตำบลทุ่งก่อ อำเภอเวียงเชียงรุ้ง

ตำบลแม่เปามีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1152 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1326 (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

### 2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 20 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านสันเจริญ	หมู่ที่ 11 บ้านนาเจริญ
หมู่ที่ 2 บ้านสบเปา	หมู่ที่ 12 บ้านแม่เปาเหนือ
หมู่ที่ 3 บ้านแม่เปา	หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งเจ้าเหนือ
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งเจ้า	หมู่ที่ 14 บ้านสบเปาใหม่
หมู่ที่ 5 บ้านขุนห้วยแม่เปา	หมู่ที่ 15 บ้านทุ่งเจ้า
หมู่ที่ 6 บ้านสันติคีรี	หมู่ที่ 16 บ้านแม่เปาใต้
หมู่ที่ 7 บ้านกระแล	หมู่ที่ 17 บ้านขุนห้วยแม่เปาใต้
หมู่ที่ 8 บ้านสันหลวง	หมู่ที่ 18 บ้านทุ่งเจ้าใต้
หมู่ที่ 9 บ้านสันสามัคคี	หมู่ที่ 19 บ้านนาเจริญใหม่
หมู่ที่ 10 บ้านสันเชียงใหม่	หมู่ที่ 20 บ้านสบเปา

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปา, 2563



## 2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

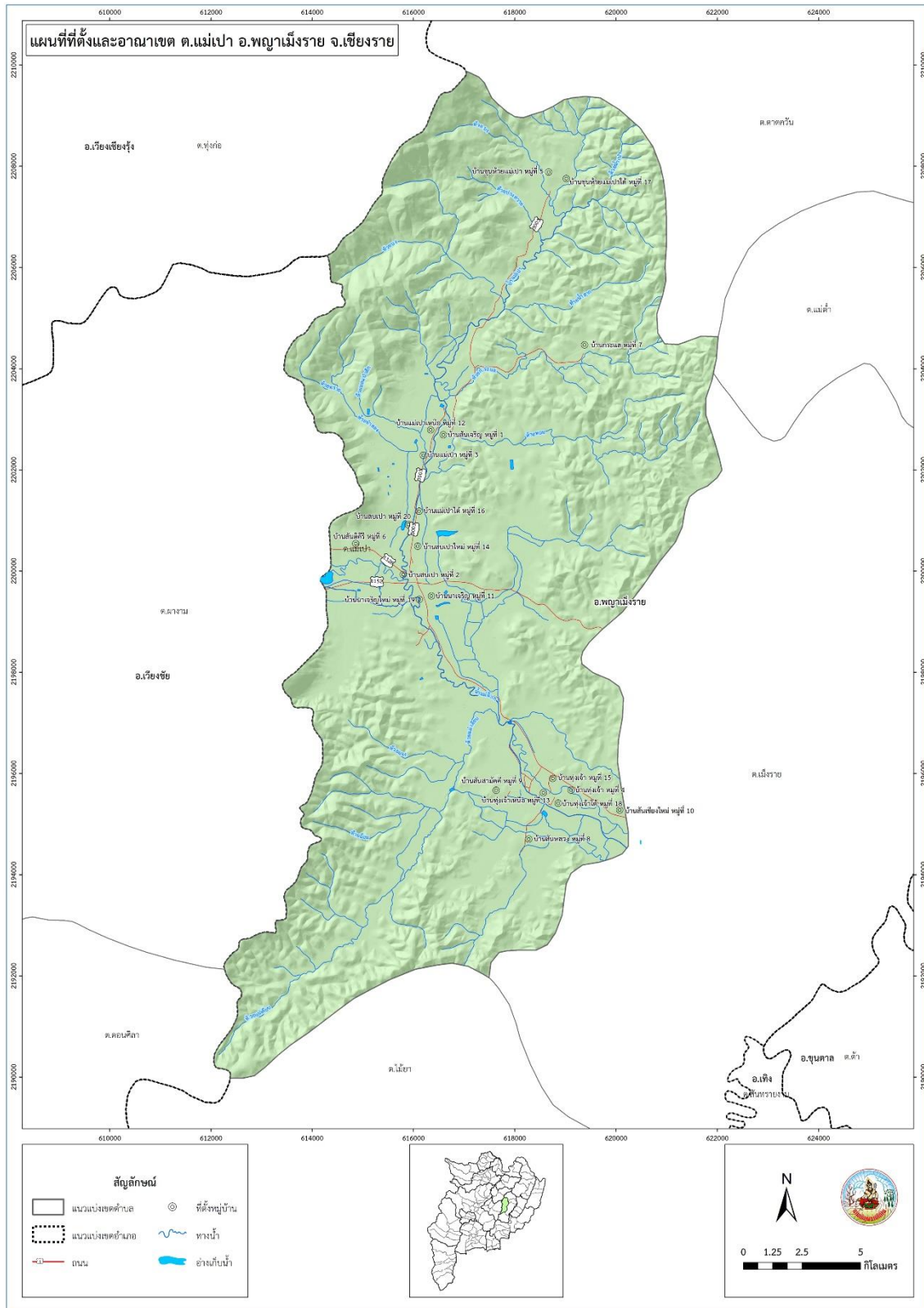
ตำบลแม่เปา ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอพญาเม็งราย ประกอบไปด้วย 20 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสันเจริญ บ้านสบเปา บ้านแม่เปา บ้านทุ่งเจ้า บ้านขุนห้วยแม่เปา บ้านสันติคีรี บ้านกระแล บ้านสันหลวง บ้านสันสามัคคี บ้านสันเชียงใหม่ บ้านนาเจริญ บ้านแม่เปาเหนือ บ้านทุ่งเจ้าเหนือ บ้านสบเปาใหม่ บ้านทุ่งเจ้า บ้านแม่เปาใต้ บ้านขุนห้วยแม่เปาใต้ บ้านทุ่งเจ้าใต้ บ้านนาเจริญใหม่ บ้านสบเปา ซึ่งมีหมู่บ้านชาวไทยภูเขา จำนวน 3 หมู่ ประกอบด้วย บ้านขุนห้วยแม่เปา บ้านกระแล และบ้านขุนห้วยแม่เปาใต้ ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณี เช่น งานประเพณีรดน้ำดำหัววันสงกรานต์ งานปีใหม่ม้ง งานประเพณียี่เป็ง งานไหว้สาพญาเม็งราย งานสรงน้ำพระธาตุผาปูนข้าวคำ งานประเพณีทอดเทียน และงานสรงน้ำพระธาตุดอยพระเจ้า

## 2.4 สภาพภูมิประเทศ

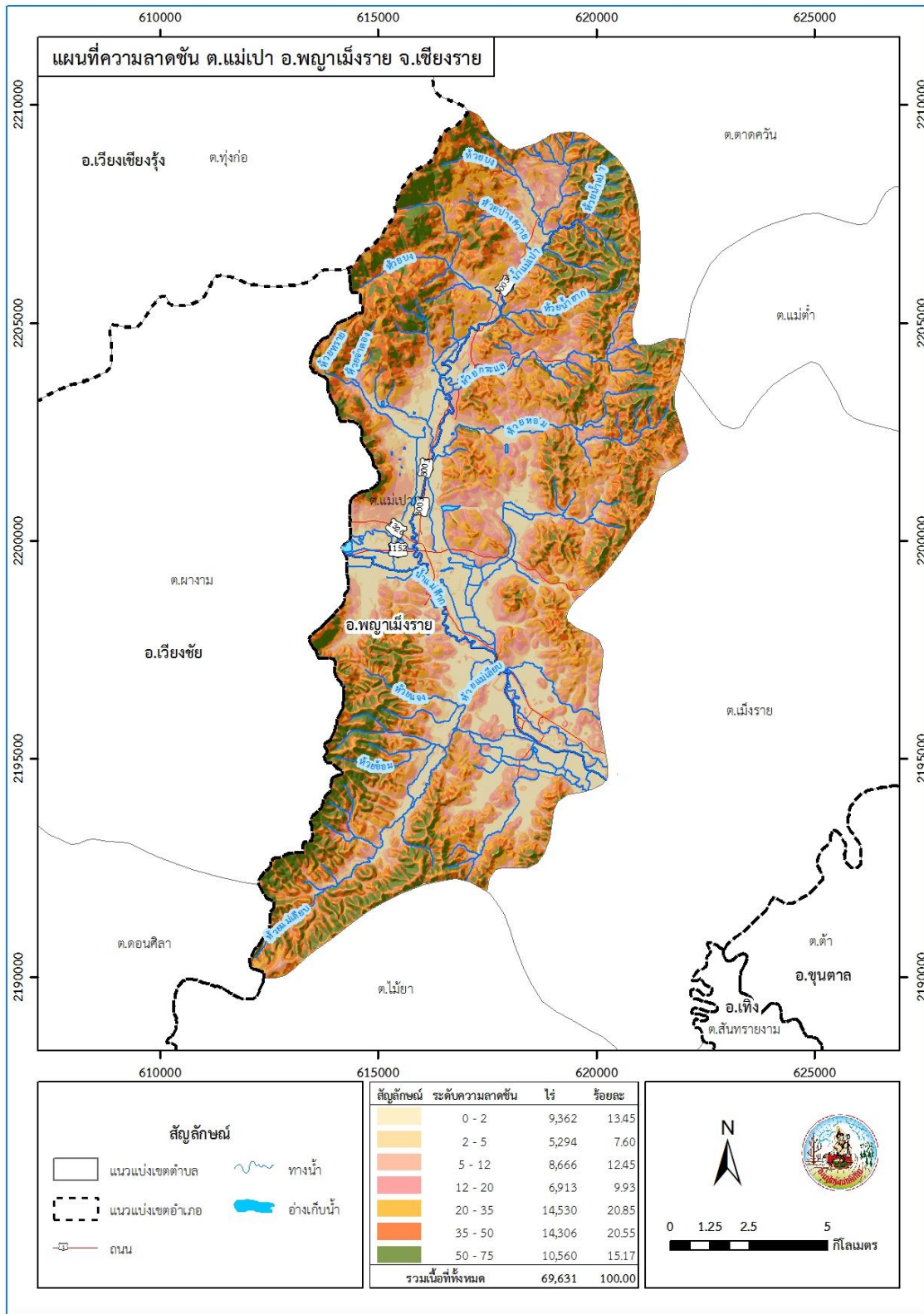
ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชันมาก โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่เนินเขา ตำบลแม่เปามีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 360-955 เมตร โดยด้านทิศเหนือและทางตะวันออกของตำบลเป็นพื้นที่สูงชัน เป็นพื้นที่ต้นน้ำของ น้ำแม่เปา ส่วนทางด้านทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ต้นน้ำของน้ำแม่ต๋าก ซึ่งจะไหลมารวมกันที่แอ่งที่ราบระหว่างเนินเขาเป็นที่ราบลุ่ม บริเวณบ้านสบเปา ซึ่งจะไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของตำบล ดังรูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



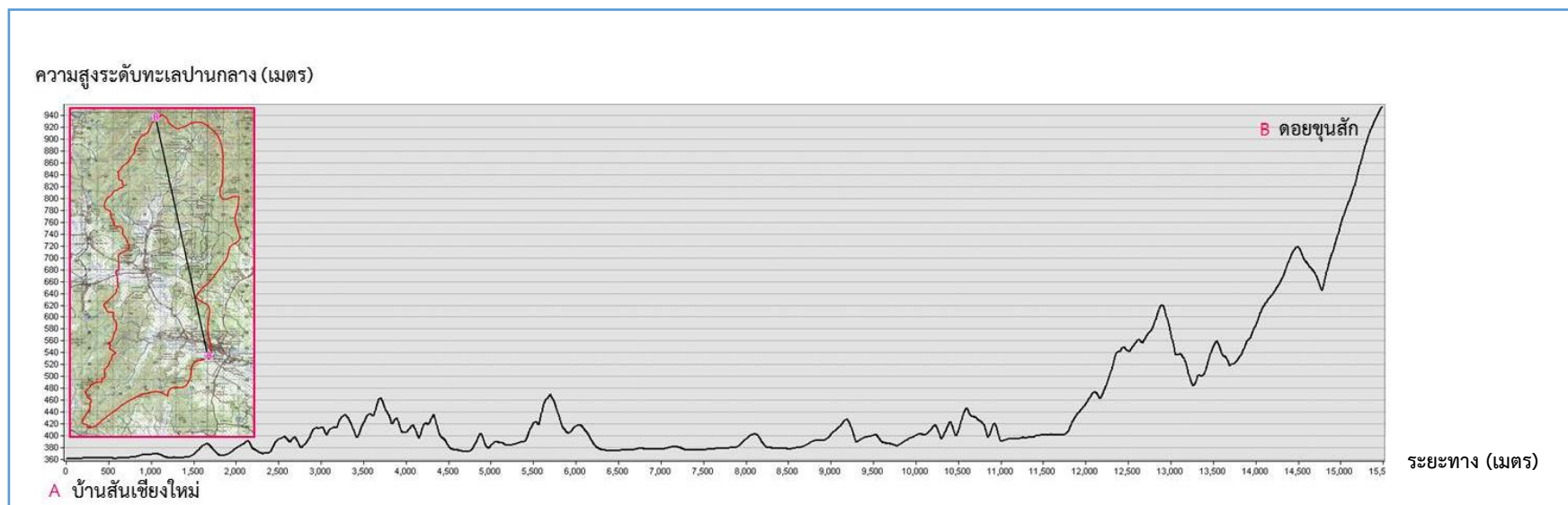
รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



## 2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้

### 2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดเชียงราย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดเชียงรายมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดเชียงรายมีฝนตกทั่วไป

### 2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดเชียงราย พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนมกราคม

### 2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดเชียงรายอยู่ทางภาคเหนือตอนบน พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 24.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.3 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.8 องศาเซลเซียส

### 2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดเชียงรายมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,736.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 139 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 359.6 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 23 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน (รูปที่ 2-4) พบว่า ตำบลแม่เปามีฝนอยู่ในช่วง 1,650-1,750 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)



### 2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาเชียงราย (ตารางที่ 2-1) ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET<sub>o</sub>) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝน (รูปที่ 2-5) ได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน



ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาเชียงราย ปี 2532-2561

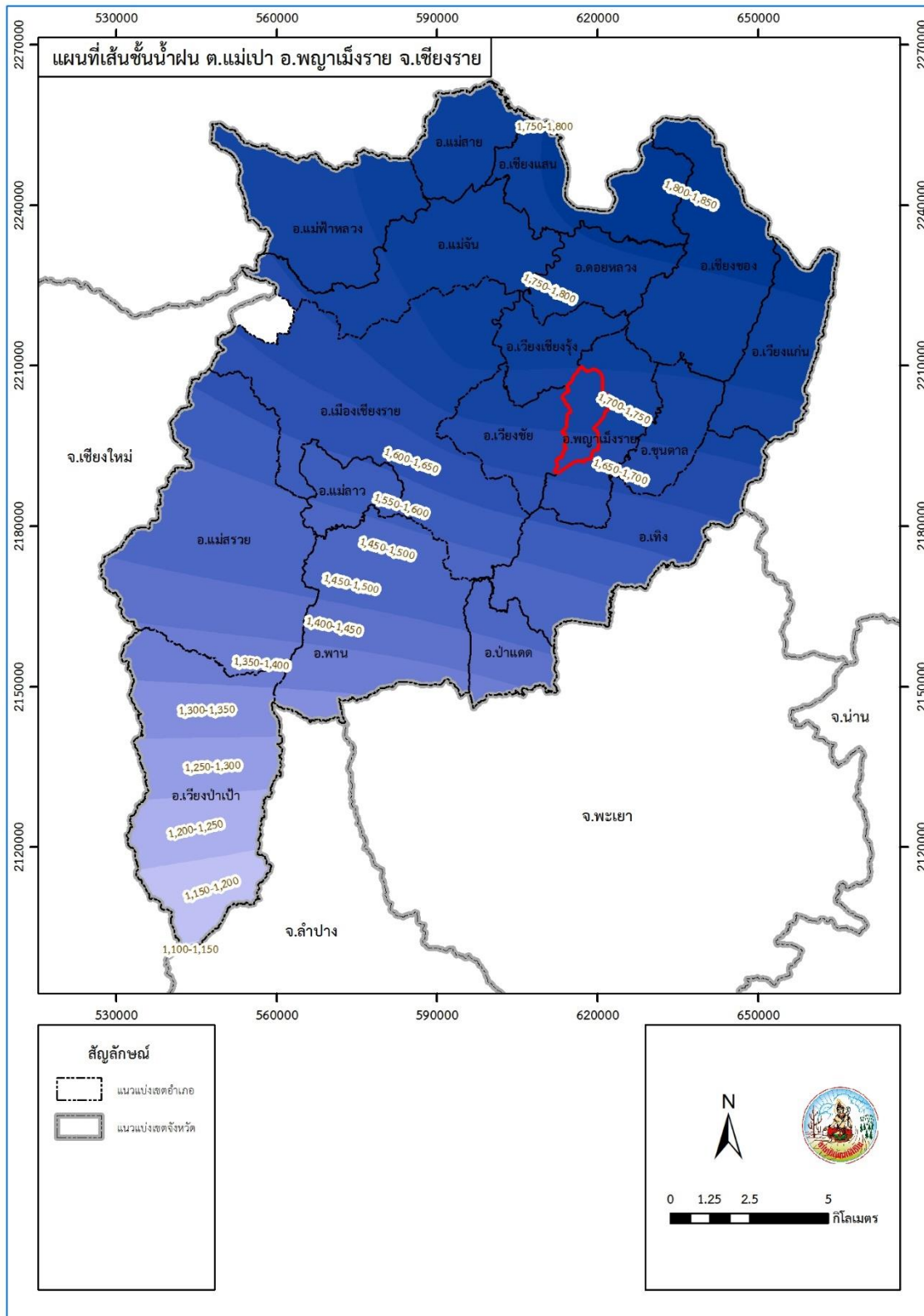
เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิสูงสุด (°C)	อุณหภูมิเฉลี่ย (°C)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	ปริมาณฝนใช้การ* (มม.)	การระเหยและการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	13.7	28.6	20.1	75.0	17.2	2.2	16.7	87.4
ก.พ.	14.4	31.2	21.9	68.0	15.6	2.2	15.2	98.8
มี.ค.	17.5	33.6	24.7	65.0	37.6	4.4	35.3	128.7
เม.ย.	21.1	34.7	27.2	67.0	90.9	10.7	77.7	144.9
พ.ค.	22.9	33.4	27.4	75.0	232.4	17.6	146.0	140.4
มิ.ย.	23.9	32.4	27.5	79.0	186.5	19.5	130.8	120.0
ก.ค.	23.8	31.2	26.8	82.0	323.5	23.3	157.3	109.1
ส.ค.	23.6	31.0	26.6	84.0	359.6	23.6	161.0	108.5
ก.ย.	23.1	31.4	26.5	83.0	274.5	17.5	152.4	108.9
ต.ค.	21.5	30.9	25.4	81.0	131.9	11.2	104.1	107.3
พ.ย.	17.9	29.6	22.8	78.0	45.2	4.7	41.9	93.0
ธ.ค.	14.6	27.7	20.2	77.0	21.3	2.7	20.6	81.2
<b>รวม</b>					<b>1,736.2</b>	<b>139.6</b>	<b>1,059.0</b>	<b>1,328.2</b>
<b>เฉลี่ย</b>	<b>19.8</b>	<b>31.3</b>	<b>24.8</b>	<b>76.2</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>

หมายเหตุ: \* จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

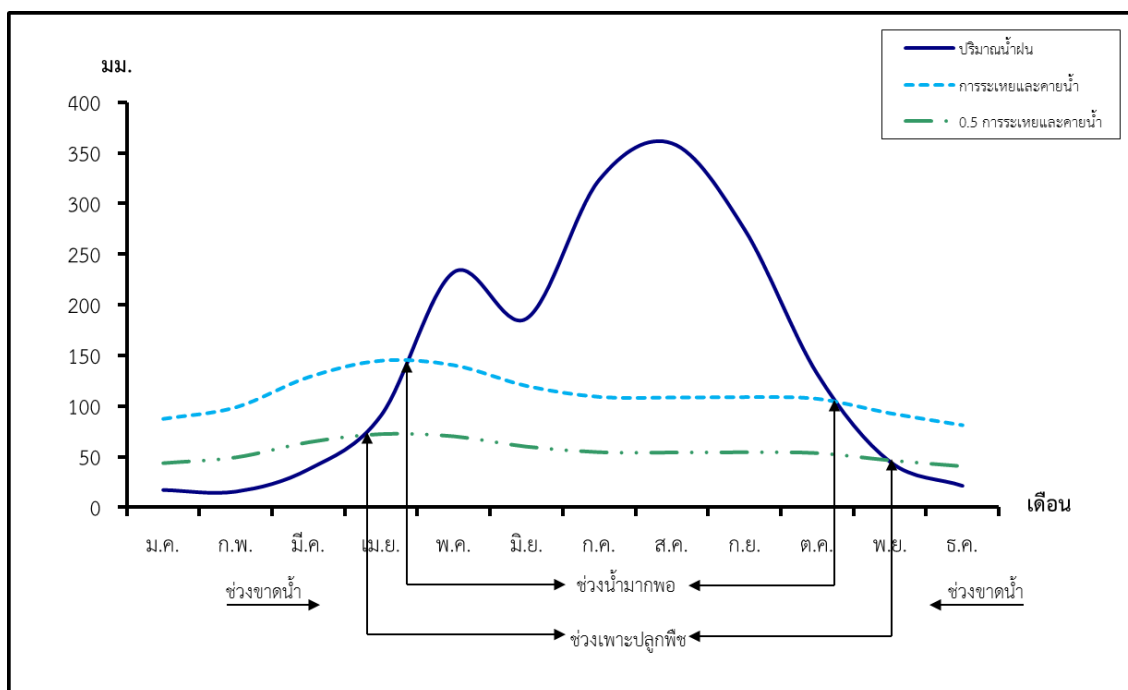
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงราย

## 2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,169 ไร่ หรือร้อยละ 4.55 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 46,931 ไร่ หรือร้อยละ 67.41 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย
  - การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
    - 2.1) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสมผสาน มีเนื้อที่ 60 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล
    - 2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 12,850 ไร่ หรือร้อยละ 18.45 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
    - 2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 7,989 ไร่ หรือร้อยละ 11.47 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด มันสำปะหลัง ข้าวไร่ และขิง
    - 2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 15,886 ไร่ หรือร้อยละ 22.82 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก ชา และตะกู
    - 2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 9,901 ไร่ หรือร้อยละ 14.22 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ส้ม เงาะ ลิ้นจี่ มะม่วง กล้วย มะขาม ลำไย มะละกอ กระท้อน แก้วมังกร และส้มโอ
    - 2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
    - 2.7) ไร่นา มีเนื้อที่ 102 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่นาเลี้ยงวัว



2.8) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

2.9) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 83 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 18,474 ไร่ หรือร้อยละ 26.53 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู และป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 706 ไร่ หรือร้อยละ 1.01 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 351 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พุ่มหญ้าธรรมชาติ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ บ่อลูกรัง บ่อดิน และพื้นที่ถม

ดังตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,169	4.55
A	พื้นที่เกษตรกรรม	46,931	67.41
A0	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	60	0.09
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	60	0.09
A1	พื้นที่นา	12,850	18.45
A101	นาข้าว	12,850	18.45
A2	พืชไร่	7,989	11.47
A200	ไร่ร้าง	1,052	1.51
A202	ข้าวโพด	3,403	4.89
A204	มันสำปะหลัง	3,477	4.99
A216	ข้าวไร่	30	0.04
A222	ชิง	27	0.04
A3	ไม้ยืนต้น	15,886	22.82
A302	ยางพารา	14,511	20.84
A303	ปาล์มน้ำมัน	937	1.35
A304	ยูคาลิปตัส	53	0.08



## ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A305	สัก	345	0.50
A313	ชา	16	0.02
A323	ตะกั่ว	24	0.03
<b>A4</b>	<b>ไม้ผล</b>	<b>9,901</b>	<b>14.22</b>
A401	ไม้ผลผสม	134	0.19
A402	ส้ม	72	0.10
A404	เงาะ	63	0.09
A406	ลิ้นจี่	225	0.32
A407	มะม่วง	4,379	6.29
A411	กล้วย	145	0.21
A412	มะขาม	26	0.04
A413	ลำไย	4,768	6.85
A415	มะละกอ	6	0.01
A417	กระท้อน	50	0.07
A426	แก้วมังกร	14	0.02
A427	ส้มโอ	19	0.03
<b>A5</b>	<b>พืชสวน</b>	<b>14</b>	<b>0.02</b>
A502	พืชผัก	14	0.02
<b>A6</b>	<b>ไร่มุมนเวียน</b>	<b>102</b>	<b>0.15</b>
A600	ไร่มุมนเวียนร้าง	102	0.15
<b>A7</b>	<b>ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนสัตว์</b>	<b>46</b>	<b>0.07</b>
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	46	0.07
<b>A9</b>	<b>สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ</b>	<b>83</b>	<b>0.12</b>
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	83	0.12
<b>F</b>	<b>พื้นที่ป่าไม้</b>	<b>18,474</b>	<b>26.53</b>
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,493	2.14
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	16,981	24.39



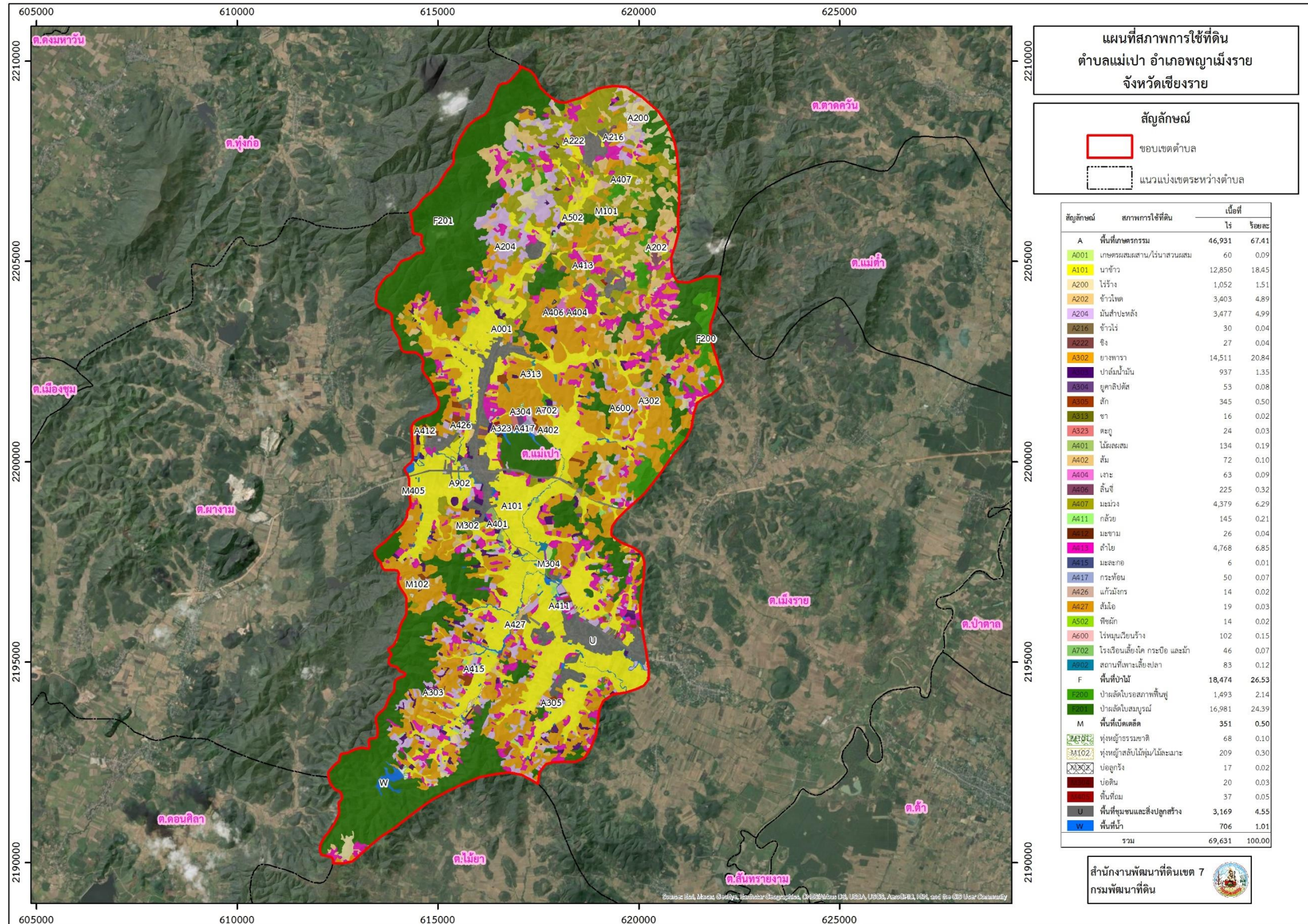
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	<u>351</u>	<u>0.50</u>
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	68	0.10
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	209	0.30
M302	บ่อลูกวัง	17	0.02
M304	บ่อดิน	20	0.03
M405	พื้นที่ถม	37	0.05
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	<u>706</u>	<u>1.01</u>
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		69,631	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอกงหรา จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอกงหรา จังหวัดเชียงราย



## 2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

### 2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

#### 1) ประชากร

จากข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2563 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่เปา มีประชากรรวม 11,927 คน แยกเป็นชาย 5,827 คน เป็นหญิง 6,100 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 107.05 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,102 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,218 ครัวเรือน หรือร้อยละ 54.08 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,884 ครัวเรือน หรือร้อยละ 45.92 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปี 2563

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
<b>ตำบลแม่เปา</b>	<b>4,102</b>	<b>5,827</b>	<b>6,100</b>	<b>11,927</b>
หมู่ที่ 1 บ้านสันเจริญ	224	320	315	635
หมู่ที่ 2 บ้านสบเปา	195	195	250	445
หมู่ที่ 3 บ้านแม่เปา	261	284	303	587
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งเจ้า	193	241	238	479
หมู่ที่ 5 บ้านขุนห้วยแม่เปา *	310	615	598	1,213
หมู่ที่ 6 บ้านสันติคีรี	164	193	216	409
หมู่ที่ 7 บ้านกระแล *	220	490	464	954
หมู่ที่ 8 บ้านสันหลวง	243	340	327	667
หมู่ที่ 9 บ้านสันสามัคคี	181	230	202	432
หมู่ที่ 10 บ้านสันเชียงใหม่	220	196	509	705
หมู่ที่ 11 บ้านนาเจริญ	204	216	215	431
หมู่ที่ 12 บ้านแม่เปาเหนือ	224	305	296	601
หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งเจ้าเหนือ	239	292	302	594
หมู่ที่ 14 บ้านสบเปาใหม่	209	258	256	514
หมู่ที่ 15 บ้านทุ่งเจ้า	124	154	126	280
หมู่ที่ 16 บ้านแม่เปาใต้	201	274	268	542
หมู่ที่ 17 บ้านขุนห้วยแม่เปาใต้ *	214	545	531	1,076



พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 18 บ้านทุ่งเจ้าใต้	115	179	164	343
หมู่ที่ 19 บ้านนาเจริญใหม่	205	286	283	569
หมู่ที่ 20 บ้านสบเปา	156	214	237	451

หมายเหตุ \* - หมู่บ้านประชากรไทยภูเขา จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 5,7 และ 17

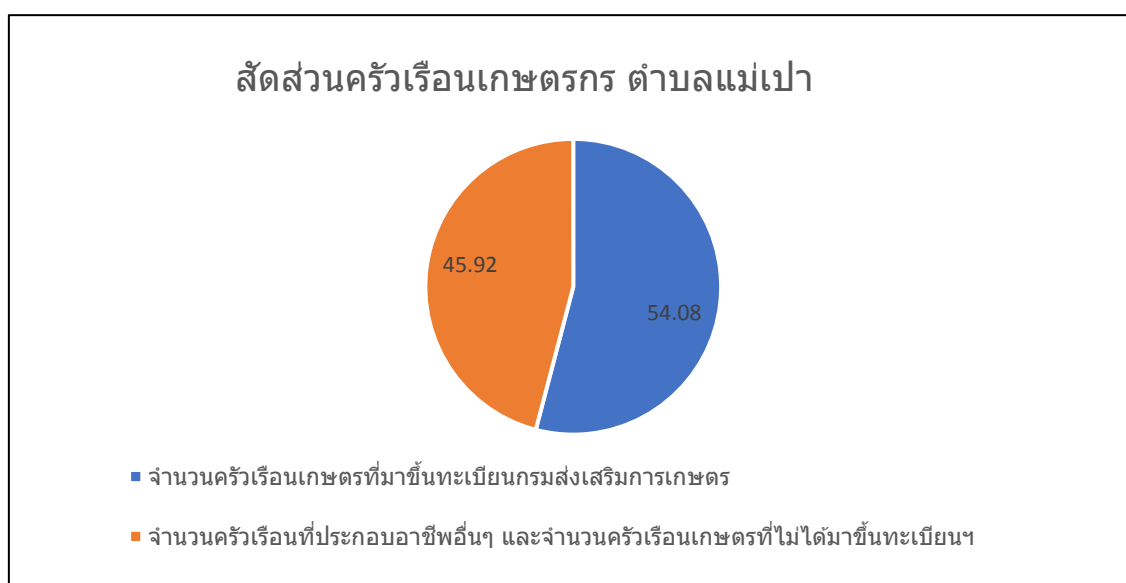
ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย  
ปี 2563

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด <sup>1)</sup>	4,102	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร <sup>2)</sup>	2,218	54.08
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,884	45.92

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2563)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)



รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



## 2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2563 สภาพทั่วไปของตำบลแม่เปา ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลแม่เปา มีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1152 ( สายบ้านต้า – หัวดอย ) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1326 ( สบเปา – ร่องบัวทอง ) ถนน รพช. ( สบเปา – ชุนห้วยแม่เปา ) และได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ตำบลแม่เปามีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน และมีการขยายเขตไฟฟ้าเป็นบางจุด

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลแม่เปามีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากอ่างเก็บน้ำหนองจำกูด หนองโป่ง น้ำแม่เปา น้ำแม่ต๋าก และลำห้วยแม่เลียบ น้ำประปาในหมู่บ้าน น้ำบาดาล และน้ำบ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา 5 แห่ง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส 2 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 2 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด 11 แห่ง โบสถ์คริสต์จักรไมตรี 3 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง ตู๋ยามตำรวจ 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 6 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่เปา มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น อ่างเก็บน้ำหนองจำกูด วัดเขาแก้ว ตลาดน้ำร่องเปี้ย

ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปี 2563

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
<b>แหล่งน้ำตามธรรมชาติ</b>	
ลำห้วย	20
แม่น้ำ	2
อ่างเก็บน้ำ	2
<b>สถาบันการศึกษา</b>	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	5
โรงเรียนขยายโอกาส	2
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	5



### โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	2
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
วัด	11
โบสถ์คริสต์จักรไมตรีจิต/สุข	3
ศูนย์ยามตำรวจ	1
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	6
<b>สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ</b>	
อ่างเก็บน้ำหนองจำกูด	1
วัดเขาแก้ว	1
ตลาดน้ำร่องเปี้ย	1

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปา 2563

### 7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอдинอาสาในตำบลแม่เปามีจำนวน 20 ราย คือ

หมู่ที่ 1. นายทวี ศรีสุวรรณ	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 2. นายสมเด็จ กาบอ้อย	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 3. นายพีระพงษ์ จำศีล	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 4. นายสุรพล บุญมา	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 5. นายทรงศักดิ์ แซ่กือ	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 6. นายดวน สมรวาย	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 7. นายสุชาติ แซ่เล่า	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 8. นายแก้ว คำนนธ์	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 9. นายณัฐวุฒิ กันแก้ว	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 10. นายสุทัต หอมหวาน	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 11. นายวิโรจน์ รักษาดี	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 12. นายเชียนทอง รุณา	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 13. นายไพบุลย์ กันทะวงศ์	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 14. นายสมศักดิ์ ศรีเริงจันทร์	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 15. นายแสง อบเชย	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน
หมู่ที่ 16. นายจตุพร สุขดีใจ	หมอдинอาสาระดับหมู่บ้าน





### 9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลแม่เปา เป็นพื้นที่เหมาะทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน และมีอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

9.1.1) **อาชีพทำเกษตรกรรม** ได้แก่ ปลูกข้าว ลำไย มะม่วง และยางพารา รองลงมาได้แก่ อาชีพการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค สุกร ไก่ และในตำบลจะมีอาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับการรักษาโรค การผสมพันธุ์สัตว์ และด้านอาชีพประมงตำบลแม่เปา จะทำมาหากินตามแหล่งน้ำธรรมชาติ และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป

9.1.2) **ด้านอุตสาหกรรม** ตำบลแม่เปามีอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น กลุ่มทอเสื่อ กทหมู่ 19 กลุ่มปักผ้าเขียนเทียน หมู่ 5,7,17 และกลุ่มเย็บผ้าอุตสาหกรรม หมู่ 8,18

### 9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

### 9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่เปา มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ อ่างเก็บน้ำหนองจำกูด อ่างเก็บน้ำห้วยโป่ง ลำน้ำแม่เปา ลำน้ำแม่ต๋าก ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก แต่แหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่เปาในช่วงฤดูแล้ง

### 9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

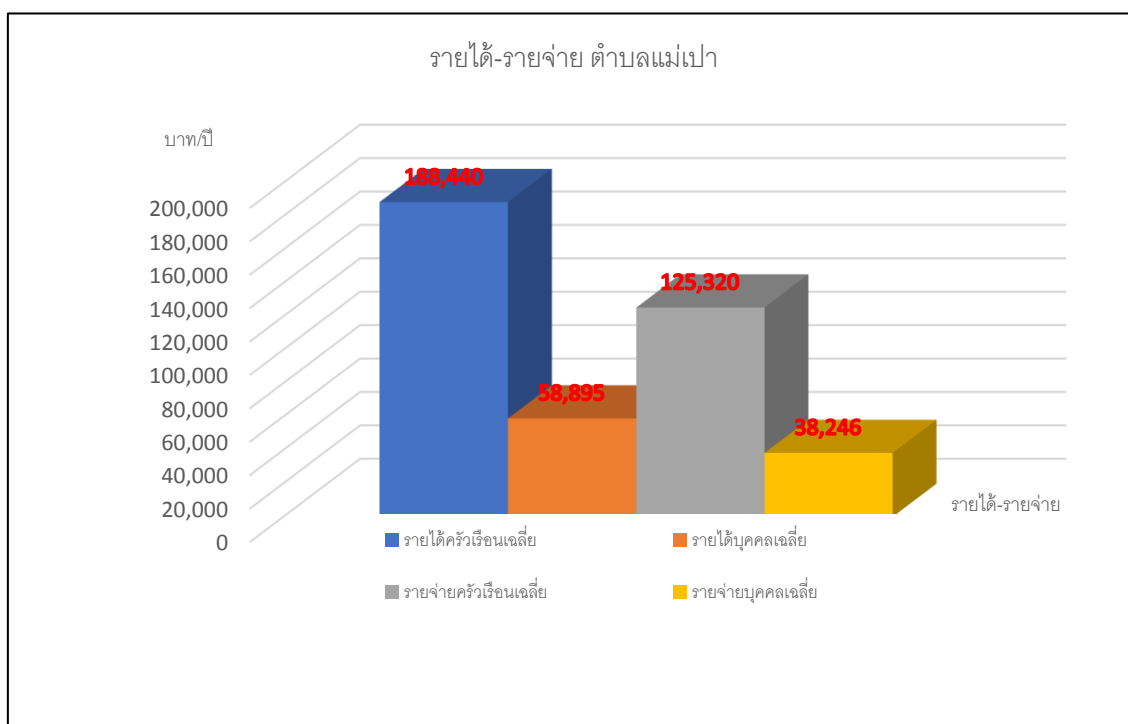
จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพญาเม็งรายพบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 188,440 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 58,895 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 125,320 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 38,246 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 63,120 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 20,649 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-9



ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย  
ปี 2562

พื้นที่ ตำบลแม่เปา	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้ บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่าย ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่าย บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่นๆ	ทำ-หาเอง				
เฉลี่ย	137,481	27,029	17,587	11,106	188,440	58,895	125,320	38,246

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)



รูปที่ 2-9 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



## บทที่ 3

### ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### 3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าขุนห้วยจิ้ง ป่าเชียงเคี่ยน และป่าขุนห้วยโป่ง ในพื้นที่ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ 66,018 ไร่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
<b>ป่าสงวนแห่งชาติ</b>		
ป่าขุนห้วยจิ้ง ป่าเชียงเคี่ยน และป่าขุนห้วยโป่ง	เล่ม 85 ตอนที่ 114 วันที่ 1 ธันวาคม 2511	66,018
นอกเขตป่า		3,613

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 40,810 ไร่
  - เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 5,220 ไร่
  - เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 19,988 ไร่
- ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

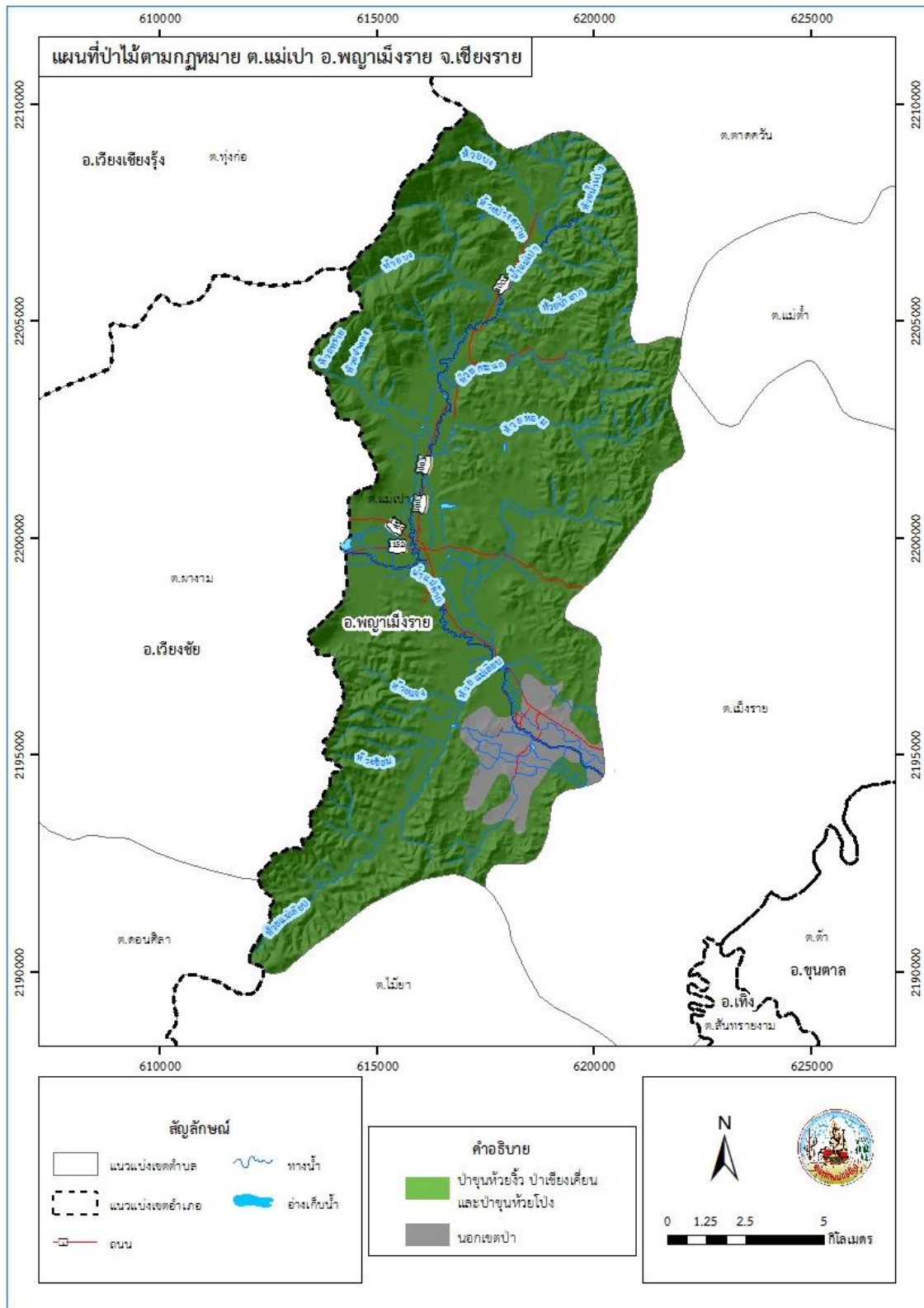
2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 7,325 ไร่
- ชั้นที่ 1B เนื้อที่ 324 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 16,162 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 18,550 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 13,500 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 13,770 ไร่

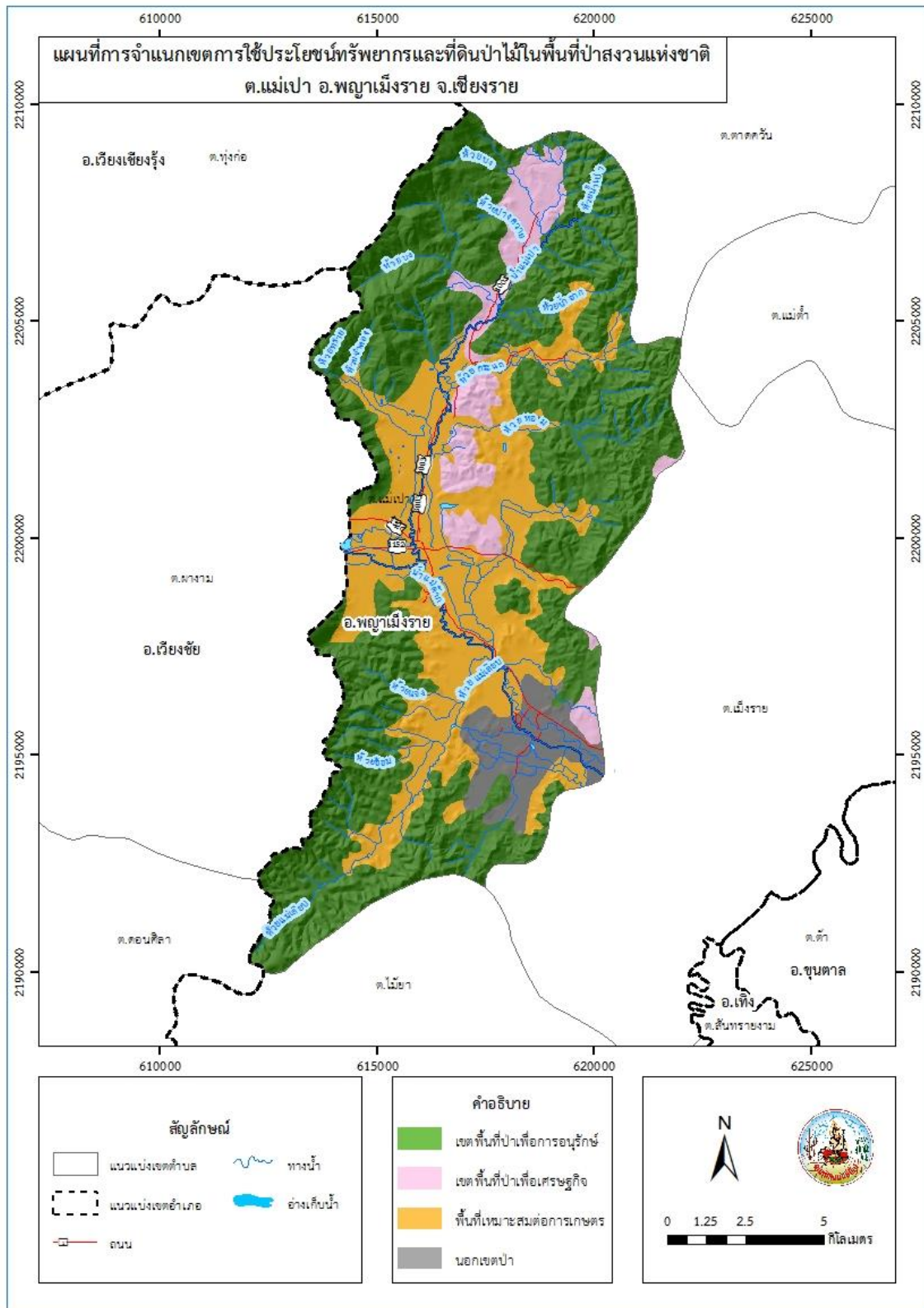


ผังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

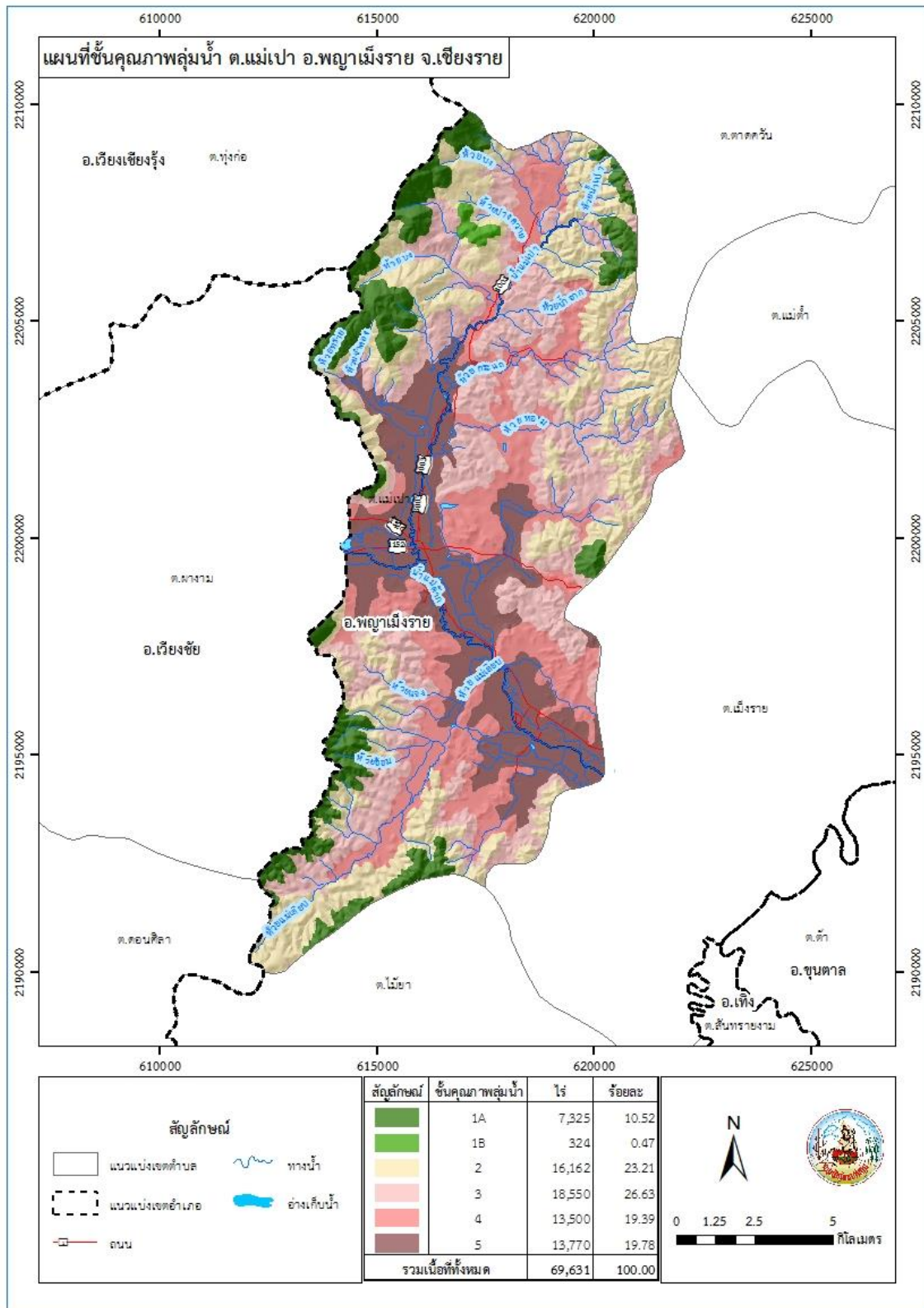
ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย



รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



## 3.2 ทรัพยากรน้ำ

### 3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่ต๋าก น้ำแม่เปา ห้วยบง ห้วยน้ำเปา ห้วยปางควาย ห้วยน้ำฮาก ห้วยทราย ห้วยกระแล ห้วยจำตอง ห้วยห้อม ห้วยแม่เลียบ ห้วยแจง ห้วยโอม

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำหนองจำกูด หนองบัว หนองบ้านนาเจริญ หนองโป่ง หนองฮ่องแสง สระเก็บน้ำห้วยก้างปลา แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 45 บ่อ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-4

### 3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 22 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์ 2-15 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และ รูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	X	Y				
1	616734	2200520	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	78	2
2	617211	2200468	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	58.8	10.45
3	620182	2195522	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	42	6
4	619870	2195519	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	4.5
5	613268	2198921	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	85	21
6	615887	2199571	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	40	3
7	616612	2203100	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	36	3
8	616234	2202184	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	27	3.6
9	618497	2195197	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	60	2
10	616116	2200139	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	57	1.5
11	618632	2195587	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	22.5	0.85
12	616267	2200599	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	75	3
13	615892	2200929	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	80	6
14	616028	2201573	บ่ออุบโภค-บริโภค	ใช้ได้-น้ำจืด	18	3



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

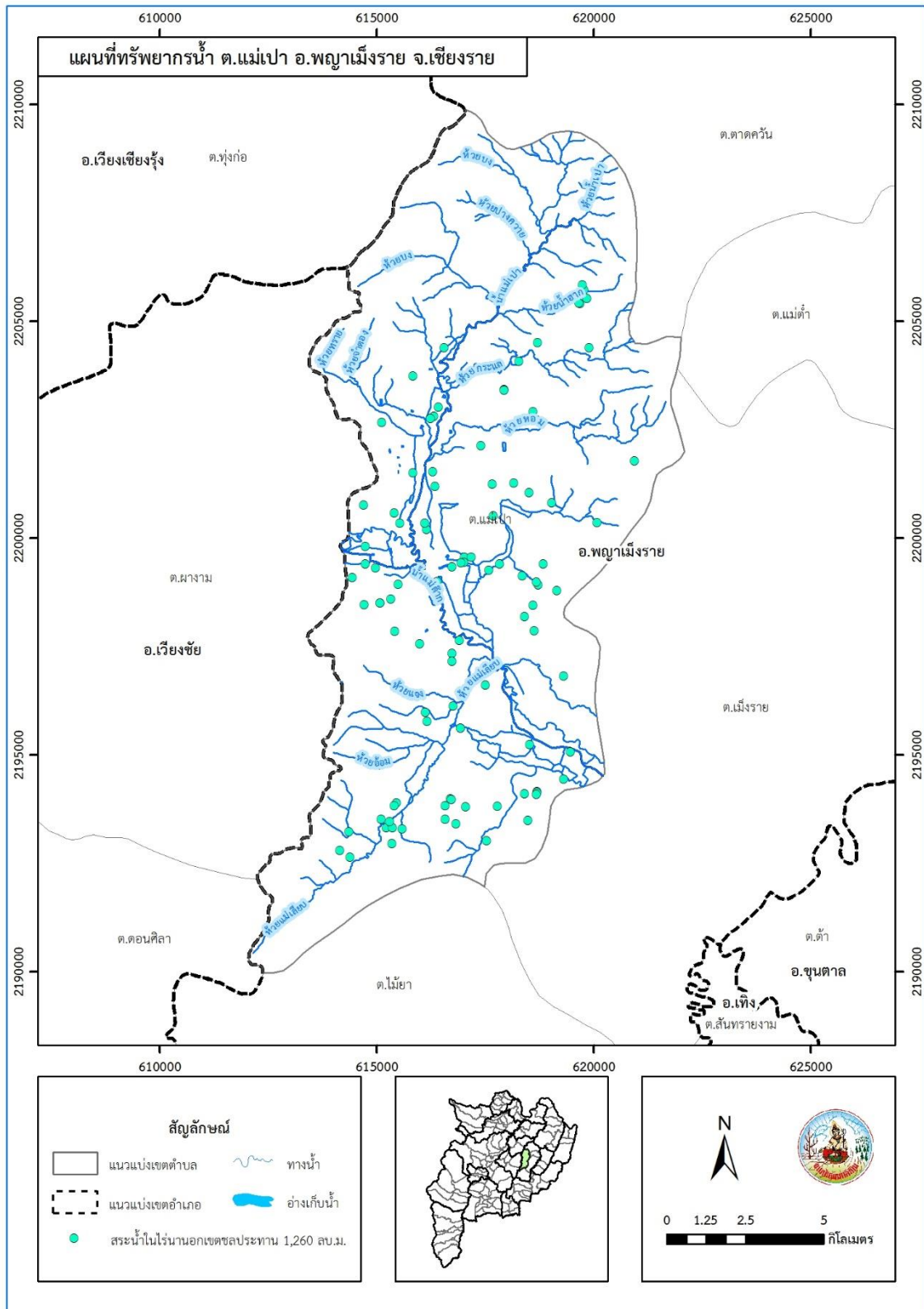
15	619057	2195351	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	6
16	619041	2195324	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	74	11
17	615853	2198832	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	42	6
18	616383	2201843	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	3
19	618861	2195269	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	80	6
20	614860	2200663	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	62	20
21	618335	2194690	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	27	7.5
22	617556	2195726	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	68	60

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)



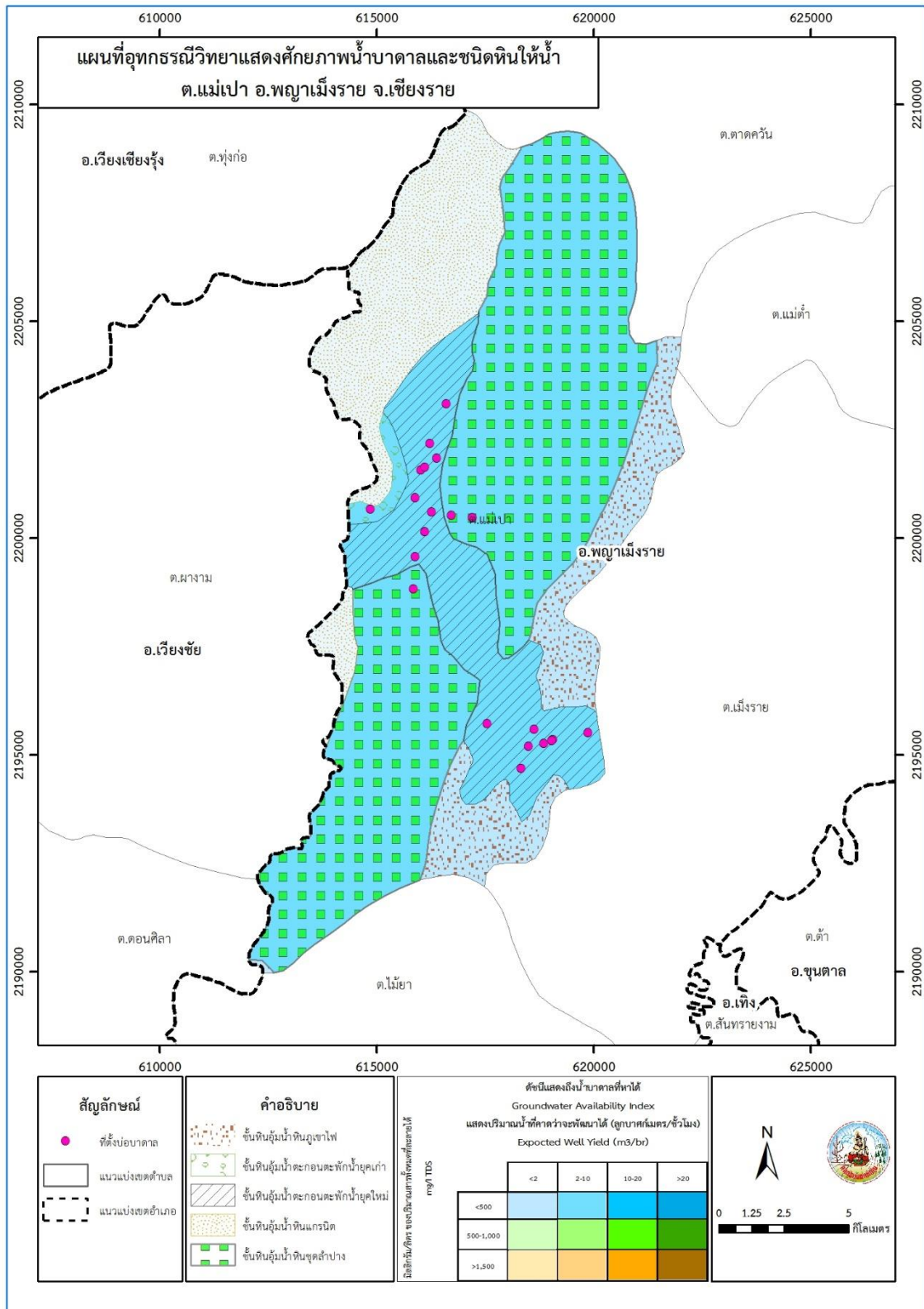
แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 3-4 ทรัพยากรน้ำ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



### 3.3 ทรัพยากรดิน

#### 3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย

1) ชุดดินเชิงของ (Cg) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 4,021 ไร่ หรือร้อยละ 5.78 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Cg-clB ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 349 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clB/b ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 154 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clC ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,390 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clC/b ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 196 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clD ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,042 ไร่ หรือร้อยละ 1.50 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clE ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 890 ไร่ หรือร้อยละ 1.28 ของพื้นที่ตำบล

2) ดินเชิงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเลว คือ

- หน่วยแผนที่ Cg-gm-clA/b ดินเชิงของที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 2,452 ไร่ หรือร้อยละ 3.52 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินหางดง (Hd) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 2,696 ไร่ หรือร้อยละ 3.87 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Hd-sic1A ชุดดินหางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,586 ไร่ หรือร้อยละ 3.71 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Hd-sic1A/rb ชุดดินหางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกร่อง มีเนื้อที่ 110 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินลี (Li) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 752 ไร่ หรือร้อยละ 1.08 ของพื้นที่ตำบล คือ



- หน่วยแผนที่ Li-gclC ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 147 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Li-gclC/b ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Li-gclE ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 600 ไร่ หรือร้อยละ 0.86 ของพื้นที่ตำบล

5) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,282 ไร่ หรือร้อยละ 1.84 ของพื้นที่ตำบลคือ

- หน่วยแผนที่ Lp-pic-silA ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 989 ไร่ หรือร้อยละ 1.42 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Lp-pic-silA/rb ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกทรง มีเนื้อที่ 293 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินแม่อิง (Mi) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 856 ไร่ หรือร้อยละ 1.23 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Mi-silA ชุดดินแม่อิง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 578 ไร่ หรือร้อยละ 0.83 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Mi-silA/b ชุดดินแม่อิง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 278 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินหนองมด (Nm) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 163 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Nm-sclC ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 136 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Nm-sclD ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินพาน (Ph) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 7,825 ไร่ หรือร้อยละ 11.24 คือ

- หน่วยแผนที่ Ph-sic1A ชุดดินพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,002 ไร่ หรือร้อยละ 10.06 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ph-sic1A/rb ชุดดินพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกทรง มีเนื้อที่ 823 ไร่ หรือร้อยละ 1.18 ของพื้นที่ตำบล



9) ชุดดินวังสะพุง (Ws) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 299 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของพื้นที่ดำเนินการ คือ

- หน่วยแผนที่ Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 122 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ws-clC,b ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ws-clD ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 34 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ws-clE ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 139 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล

10) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 207 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Ws-br-clB ดินวังสะพุงสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 123 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ws-br-clB/b ดินวังสะพุงสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ตำบล

11) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ Ws-gm-clA/b ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 276 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล

13) ดินวังสะพุงที่ดินลึกลับมาก (Ws-vd) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2,709 ไร่ หรือร้อยละ 3.88 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Ws-vd-clB ดินวังสะพุงที่ดินลึกลับมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 133 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ws-vd-clB/b ดินวังสะพุงที่ดินลึกลับมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ws-vd-clC ดินวังสะพุงที่ดินลึกลับมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 738 ไร่ หรือร้อยละ 1.06 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Ws-vd-clC/b ดินวังสะพุงที่ดินลึกลับมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล



- หน่วยแผนที่ Ws-vd-clD ดินว่างสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,589 ไร่ หรือร้อยละ 2.28 ของพื้นที่ตำบล
  - หน่วยแผนที่ Ws-vd-clD/b ดินว่างสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล
  - หน่วยแผนที่ Ws-vd-clE ดินว่างสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 142 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล
- 14) ชุดดินท่าลี่ (TL) สภาพพื้นที่เนินเขา การระบายน้ำดี คือ
- หน่วยแผนที่ TL-gslE ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 608 ไร่ หรือร้อยละ 0.87 ของพื้นที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 41,610 ไร่ หรือร้อยละ 59.75 ของพื้นที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,169 ไร่ หรือร้อยละ 4.55 ของพื้นที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 706 ไร่ หรือร้อยละ 1.01 ของพื้นที่ตำบล
- ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7



ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1. Cg-clB	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	349	0.50
2. Cg-clB/b	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	154	0.22
3. Cg-clC	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1,390	2.00
4. Cg-clC/b	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	196	0.28
5. Cg-clD	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	1,042	1.50
6. Cg-clE	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	890	1.28
7. Cg-gm-clA/b	ดินเชียงของที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	2,452	3.52
8. Hd-siClA	ชุดดินหางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	2,586	3.71
9. Hd-siClA/rb	ชุดดินหางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกร่อง	110	0.16
10. Li-gclC	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	147	0.21
11. Li-gclC/b	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	5	0.01
12. Li-gclE	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	600	0.86
13. Lp-pic-siA	ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	989	1.42
14. Lp-pic-siA/rb	ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกร่อง	293	0.42
15. Mi-siA	ชุดดินแม่ือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	578	0.83
16. Mi-siA/b	ชุดดินแม่ือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	278	0.40
17. Nm-sclC	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	136	0.20
18. Nm-sclD	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	27	0.04



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
19. Ph-sic1A	ชุดดินพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	7,002	10.06
20. Ph-sic1A/rb	ชุดดินพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกทรง	823	1.18
21. Ws-clC	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	122	0.18
22. Ws-clC/b	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	4	0.01
23. Ws-clD	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	34	0.05
24. Ws-clE	ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	139	0.20
25. Ws-br-clB	ดินวังสะพุงสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	123	0.18
26. Ws-br-clB/b	ดินวังสะพุงสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	84	0.12
27. Ws-gm-clA/b	ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	276	0.40
28. Ws-vd-clB	ดินวังสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	133	0.19
29. Ws-vd-clB/b	ดินวังสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	25	0.04
30. Ws-vd-clC	ดินวังสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	738	1.06
31. Ws-vd-clC/b	ดินวังสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	52	0.07
32. Ws-vd-clD	ดินวังสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	1,589	2.28
33. Ws-vd-clD/b	ดินวังสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	30	0.04
34. Ws-vd-clE	ดินวังสะพุงที่ดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	142	0.20
35. TL-gclE	ชุดดินท่าลี่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	608	0.87
36. SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	41,610	59.75
37. U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,169	4.55
38. W	พื้นที่น้ำ	706	1.01
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		69,631	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)



## ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

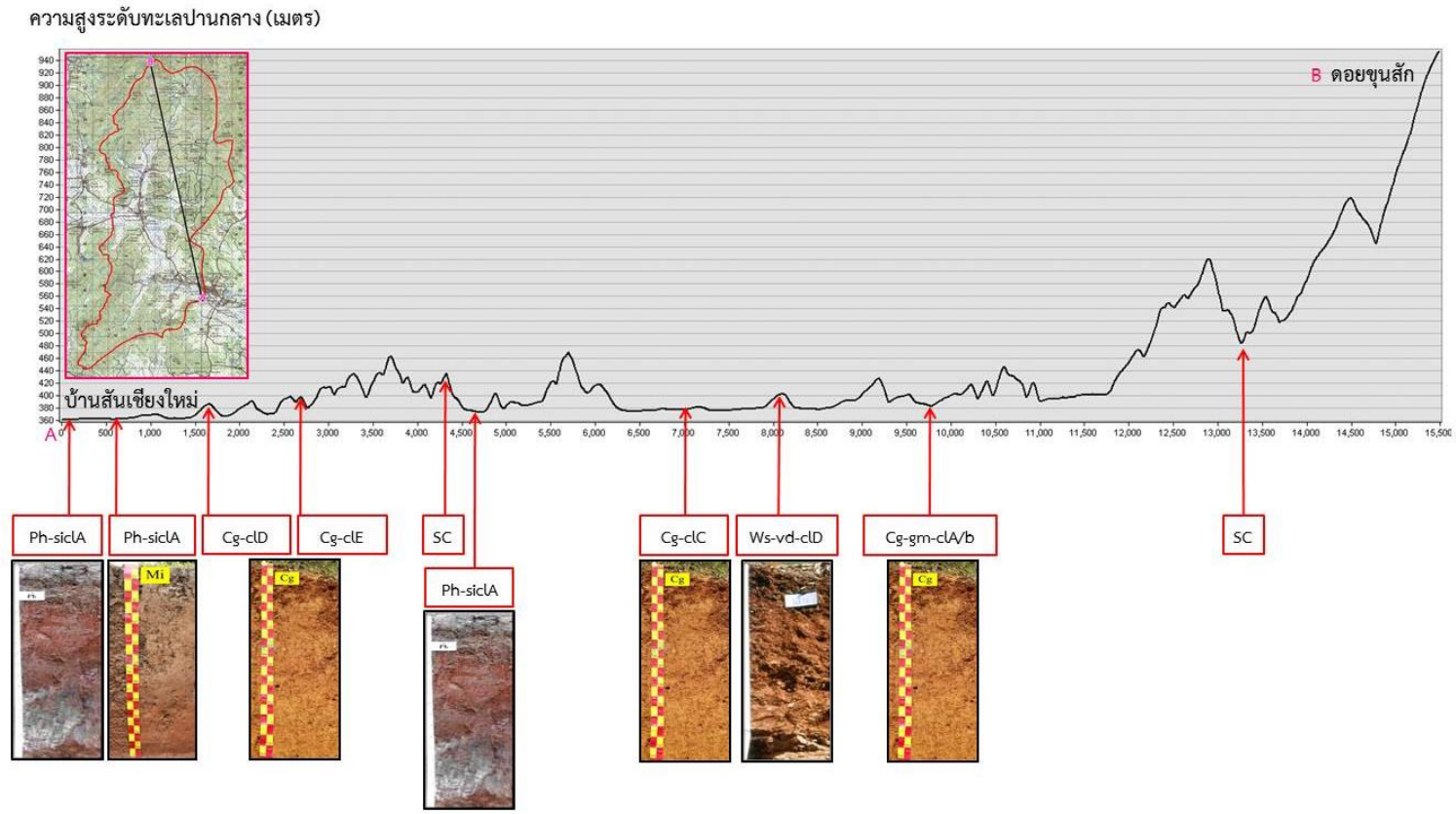
หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
1. Cg-clB	2-5	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	L	349	0.50
2. Cg-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลาง	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	L	154	0.22
3. Cg-clC	5-12	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	L	1,390	2.00
4. Cg-clC/b	5-12	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	L	196	0.28
5. Cg-clD	12-20	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	L	1,042	1.50
6. Cg-clE	20-35	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	L	890	1.28
7. Cg-gm-clA/b	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	L	2,452	3.52
8. Hd-sic1A	0-2	>150	เลว	sic1	sic	5.5-7.0	5.5-8.0	>35	M	2,586	3.71
9. Hd-sic1A/b	0-2	>150	เลว	sic1	sic	5.5-7.0	5.5-8.0	>35	M	110	0.16
10. Li-gclC	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	M	147	0.21
2111. Li-gclC/b	5-12	25-50	ดีปานกลาง	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	M	5	0.01
12. Li-gclE	20-35	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	M	600	0.86
13. Lp-pic-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	sil	sic1	5.5-6.5	4.5-6.5	35-75	L	989	1.42
14. Lp-pic-silA/rb	0-2	>150	ดีปานกลาง	sil	sic1	5.5-6.5	4.5-6.5	35-75	L	293	0.42
15. Mi-silA	0-2	>150	ดี	sil	sic1	5.5-6.5	5.5-7.0	<35	M	578	0.83
16. Mi-silA/b	0-2	>150	ดีปานกลาง	sil	sic1	5.5-6.5	5.5-7.0	<35	M	278	0.40
17. Nm-sclC	5-12	>150	ดี	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	L	136	0.20
18. Nm-sclD	12-20	>150	ดี	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	L	27	0.04
19. Ph-sic1A	0-2	>150	เลว	sic1	sic/c	5.5-6.5	5.5-8.0	>35	L	7,002	10.06



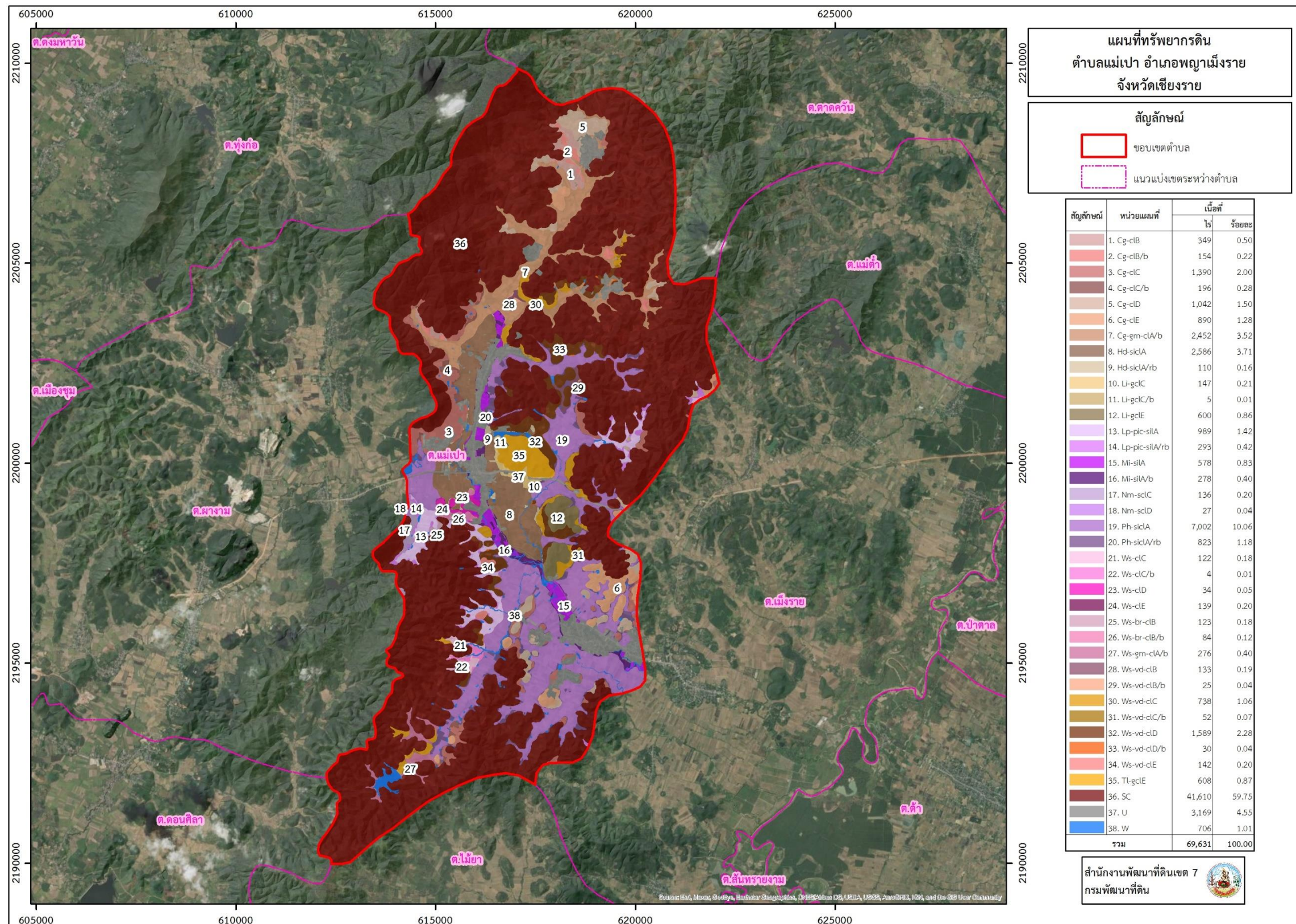
แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
20. Ph-sicA/rb	0-2	>150	ค่อนข้างเลว-ดีปานกลาง	sicl	sic/c	5.5-6.5	5.5-8.0	>35	L	823	1.18
21. Ws-clC	5-12	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	122	0.18
22. Ws-clC/b	5-12	50-100	ดีปานกลาง	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	4	0.01
23. Ws-clD	12-20	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	34	0.05
24. Ws-clE	20-35	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	139	0.20
25. Ws-br-clB	2-5	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	123	0.18
26. Ws-br-clB/b	2-5	50-100	ดีปานกลาง	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	84	0.12
27. Ws-gm-clA/b	0-2	50-100	ดีปานกลาง	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	276	0.40
28. Ws-vd-clB	2-5	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	133	0.19
29. Ws-vd-clB/b	2-5	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	25	0.04
30. Ws-vd-clC	5-12	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	738	1.06
31. Ws-vd-clC/b	5-12	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	52	0.07
32. Ws-vd-clD	12-20	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	1,589	2.28
33. Ws-vd-clD/b	12-20	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	30	0.04
34. Ws-vd-clE	20-35	>150	ดี	cl	c	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	M	142	0.20
35. Tl-gclE	20-35	0-50	ดี	gcl	vgc/R	6.0-7.0	5.0-7.0	35-75	M	608	0.87
36. SC										41,610	59.75
37. U										3,169	4.55
38. W										706	1.01
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										69,631	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)



รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



รูปที่ 3-7 ทรัพยากรดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

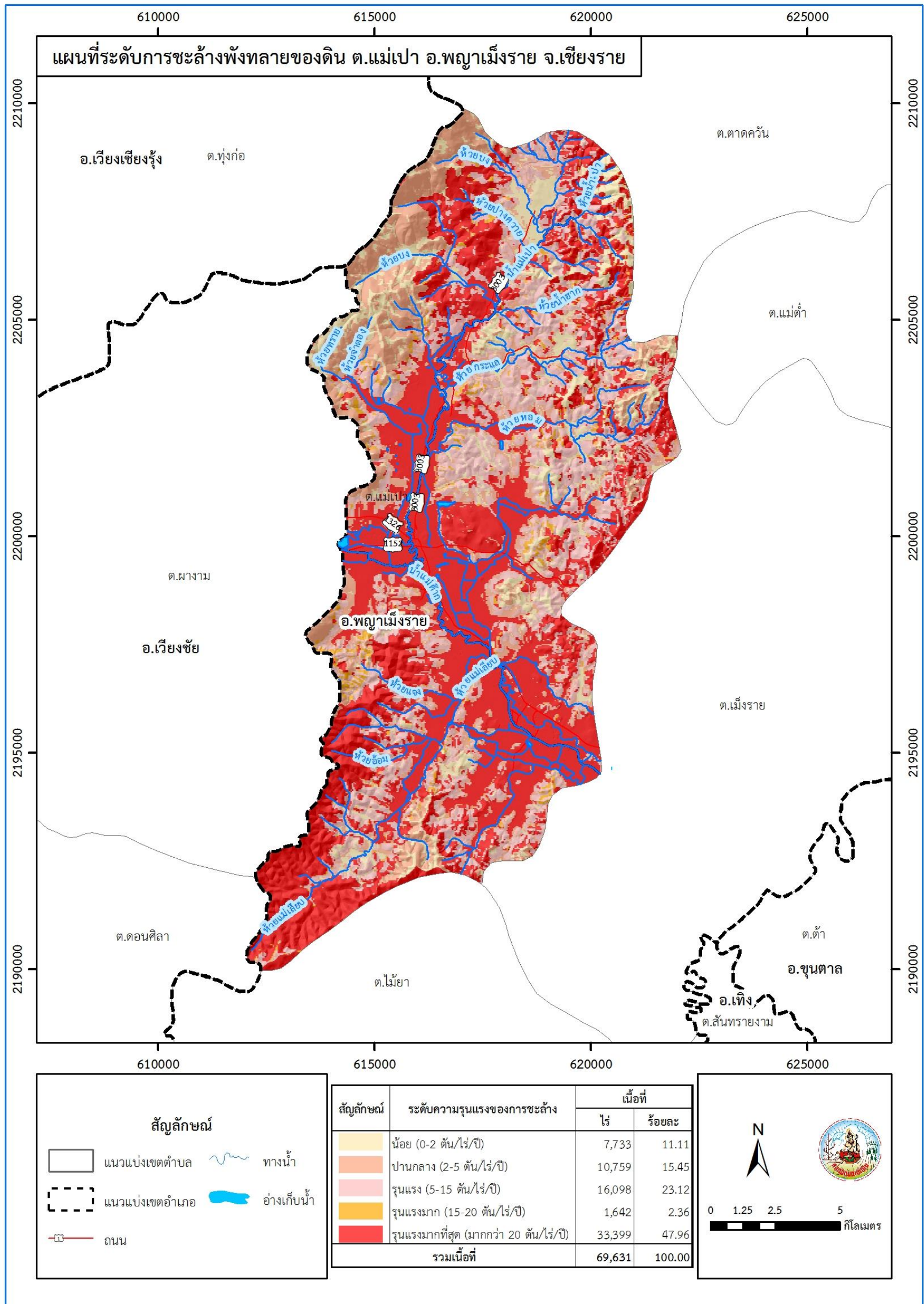


### 3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	7,733	11.11
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	21,518	10,759	15.45
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	80,490	16,098	23.12
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	24,630	1,642	2.36
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	667,980	33,399	47.96
<b>รวม</b>	<b>794,618</b>	<b>69,631</b>	<b>100.00</b>



รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



## บทที่ 4

### กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

#### 4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่าง ๆ

#### 4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (PRA) ทางแบบสอบถาม เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังตารางที่ 4-1



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
องค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่เปา ที่ตั้ง หมู่ที่ 2	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- ไม่มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร เช่น อ่างเก็บน้ำ	- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ (ห้วยปู่บ่อง ม.5)
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินไม่มีคุณภาพ	- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องให้แก่ทุกหมู่บ้าน
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- เมล็ดพันธุ์พืชราคาแพง - โรคระบาดในนาข้าว	- ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชใช้เองได้ทุกหมู่บ้าน - อบรมให้ความรู้ในการกำจัดโรคระบาดที่ถูกต้องให้แก่ทุกหมู่บ้าน
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ว่างงานหลังฤดูเก็บเกี่ยว - ผลผลิตที่มีอยู่ขายไม่ได้	- ส่งเสริมอาชีพให้แก่ทุกหมู่บ้าน - ส่งเสริมการตลาด
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินอยู่ในเขตป่าสงวน	- ต้องการเอกสารสิทธิ์ทุกหมู่บ้าน
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเพื่อการเกษตรไม่สะดวก	- ปรับปรุงถนนหินคลุกเพื่อการเกษตรทุกหมู่บ้าน
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ผลผลิตการเกษตรไม่มีผู้มารับซื้อ	- มีการประกันราคาสินค้าเกษตร
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ขยะไม่มีที่ทิ้ง	- จัดหาแหล่งทิ้งขยะในชุมชน โชนบ้านทุ่งเจ้า ม.4, 9, 13, 15, 18
ม.1 บ้านสันเจริญ	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- ขาดระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ - น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ - แหล่งน้ำต้นเงิน	- ต้องการระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ - ต้องการขุดอ่างเก็บน้ำใหม่(แก้วแสง) - ต้องการฝาย(ห้วยฮ่อม) - ต้องการขุดเจาะน้ำบาดาลให้ทั่วถึง
		2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- หน้าดินพื้นที่การเกษตรถูกชะล้าง - ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.1 บ้านสันเจริญ	3. ปัญหาด้านการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย มีโรคราบาดในพืช (ข้าว)</li> <li>- ต้นทุนการผลิตสูง (ปุ๋ยและเมล็ดพันธุ์พืชแพง)</li> <li>- ขาดความรู้ในการปลูกพืช</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการความรู้ในการผลิตพืช</li> <li>- ต้องการปรับเปลี่ยนพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่</li> <li>- ต้องการจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่</li> </ul>
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ชาวบ้านว่างงานในช่วงฤดูแล้ง</li> <li>- ขาดความรู้ในการสร้างรายได้เสริม</li> <li>- ขาดความรู้การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการอบรมด้านอาชีพเสริม</li> <li>- ต้องการแหล่งเงินทุน</li> <li>- ต้องการอาชีพและตลาดรองรับสินค้าที่ชัดเจน</li> </ul>
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (ส่วนใหญ่เป็น สปก.)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากรได้เอกสารสิทธิ์ คทช.</li> <li>- อยากรให้เปลี่ยน สปก.เป็นโฉนดที่ดิน และเปลี่ยนชื่อผู้ถือครองได้</li> <li>- อยากรให้ สปก. มาสำรวจจริงวัด</li> </ul>
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี</li> <li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> <li>- น้ำประปาไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากรให้พัฒนาถนนการเกษตร(ถนนลาดยาง)</li> <li>- อยากรขยายไฟฟ้าเพื่อการเกษตรและพลังงานแสงอาทิตย์</li> <li>- อยากรได้งบประมาณปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน</li> </ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ (ข้าว, ข้าวโพด, มันฯ, ยางพารา)</li> <li>- ผลผลิตไม่มีที่ขาย</li> <li>- ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากรมีการรวมกลุ่ม มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า</li> <li>- พัฒนาการตลาดออนไลน์ ให้เอกชนเข้ามาช่วยเรื่องการตลาด</li> <li>-</li> </ul>
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ขยะล้นหลุม ไม่มีที่ทิ้ง</li> <li>- หมอกควันไฟป่า</li> <li>- หนี้สินในครัวเรือน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แก้ไขปัญหาการกำจัดขยะ</li> <li>- รณรงค์ลดการเผา</li> <li>- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน</li> </ul>



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.2 บ้านสบเปา	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แหล่งน้ำต้นเขิน กักเก็บน้ำได้น้อย</li> <li>- ขาดระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ</li> <li>- น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ(เสริมเป็นคอนกรีต)</li> <li>- ต้องการขุดลอกแหล่งน้ำเดิม(หนองโป่ง)</li> <li>- ต้องการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพอเพียง</li> </ul>
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- หน้าดินพื้นที่การเกษตรถูกชะล้าง</li> <li>- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์</li> <li>- ส่งเสริมความรู้ในปรับปรุงบำรุงดินและการเตรียมดิน</li> </ul>
	3. ปัญหาด้านการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการส่งเสริมพืชที่เหมาะสมในฤดูแล้ง</li> <li>- ต้องการตลาดรองรับ</li> </ul>
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ไม่มีอาชีพเสริม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการอบรมด้านอาชีพเสริมเพื่อพัฒนาเสริมสร้างรายได้</li> </ul>
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ไม่มีเอกสารสิทธิ์</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัดและออกเอกสารสิทธิ์ให้</li> </ul>
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี</li> <li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาปรับปรุง</li> <li>- อยุ่กขยไฟฟ้เพื่อการเกษตรและพลังงานแสงอาทิตย์</li> </ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ</li> <li>- ผลผลิตไม่มีที่ขาย</li> <li>- ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการตลาดรองรับ</li> <li>- มีการรวมกลุ่มกำหนดราคาเองได้</li> </ul>
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ขยะล้นหลุม ไม่มีที่ทิ้ง</li> <li>- หนี้สินในครัวเรือน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยุ่กให้หาแนวทางแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะ</li> <li>- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน มีรายได้พอเพียง</li> </ul>



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.3 บ้านแม่เปา	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แหล่งน้ำตื้นเขิน</li> <li>- ขาดระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ</li> <li>- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการขุดลอกอ่าง/ห้วย</li> <li>- ต้องการระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ</li> <li>- ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ</li> </ul>
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในครัวเรือน</li> <li>- ส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด</li> </ul>
	3. ปัญหาด้านการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย โรคและแมลงระบาดในพืช</li> <li>- พันธุ์พืชไม่มีคุณภาพ</li> <li>- ต้นทุนการผลิตพืชสูง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช และพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่</li> <li>- ต้องการปรับเปลี่ยนพืช</li> <li>- ต้องการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่</li> </ul>
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง</li> <li>- ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม</li> <li>- ต้องการแหล่งเงินทุน</li> </ul>
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการ คทช.</li> <li>- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด</li> </ul>
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี</li> <li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน</li> <li>- ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร ระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์</li> </ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้า</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการรวมกลุ่ม</li> </ul>
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ขยะล้นชุมชน</li> <li>- ปัญหาหมอกควันไฟป่า</li> <li>- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อบต. หาแนวทางแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะ</li> <li>- รณรงค์ลดการเผา</li> </ul>



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.4 บ้านทุ่งเจ้า	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปุ๋ยพืชที่ได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในครัวเรือน
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปุ๋ยพืชที่ได้ผลผลิตน้อย	- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ขาดความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	-	-
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ	- มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน	- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน
ม.5 บ้านขุนห้วย แม่เปา	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการขุดลอกอ่าง/ห้วย - ต้องการระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปุ๋ยพืชที่ได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปุ๋ยพืชที่ได้ผลผลิตน้อย	- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ผลผลิตไม่มีที่ขาย ราคาผลผลิตตกต่ำ	- มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ปัญหาหมอกควันไฟป่า	- รณรงค์ลดการเผา



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.6 บ้านสันติคีรี	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำตื้นเขิน - น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการขุดลอกห้วย (ร่องเปา) - ต้องการทำฝายระบบเปิด-ปิด เพื่อเก็บน้ำใช้ฤดูแล้ง
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- หน้าดินถูกชะล้าง	- ส่งเสริมอบรมการอนุรักษ์ดินและน้ำ
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย(ข้าว) - โรคและแมลงระบาดในพืช(ข้าว)	- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช (ข้าว) - ต้องการอบรมการกำจัดโรคและแมลงให้ถูกวิธี
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ขาดความรู้และทางเลือกการสร้างรายได้เสริม - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม - ต้องการอบรมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร - ต้องการแหล่งเงินทุน
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- ต้องการ คทช. - อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี - ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน (ลาดหินคลุก) - อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึง
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ - ถูกกดราคาจากพ่อค้า	- อยากให้ภาครัฐมาช่วยเรื่องการตลาด - มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ขยะล้นชุมชน - ปัญหาหมอกควันไฟป่า	- อยากให้มีการอบรมการคัดแยกขยะในชุมชน - รณรงค์ลดการเผาต่อซังข้าวในนาข้าว



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.7 บ้านกระแล	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำตื้นเขิน - น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- หน้าดินถูกชะล้าง	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในครัวเรือน
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- โรคและแมลงระบาดในพืช	- ต้องการปรับเปลี่ยนพืช
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- อยากให้ สปก. มาสำรวจจริงวัด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี - ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน - อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้า	- มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ขยะล้นชุมชน - ปัญหาหมอกควันไฟป่า	- อบต. หาแนวทางแก้ไขปัญหากำจัดขยะ
ม.8 บ้านสันหลวง	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	-	-
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- โรคและแมลงระบาดในพืช(ข้าว) - ต้นทุนการผลิตพืชสูง(ข้าว)	- ต้องการองค์ความรู้ในการกำจัดแมลง - อยากให้ช่วยเหลือในเรื่องต้นทุน
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.8 บ้าน สันหลวง	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	-	-
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ	- มีการช่วยเหลือเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน	- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน
ม.9 บ้านสัน สามัคคี	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำตื้นเขิน น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ - ขาดระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ - ระบบน้ำมีความเสียหาย	- ต้องการท่อส่งน้ำจากอ่าง(แม่เลียบ) - ต้องการระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ - ต้องการฝายน้ำล้น (น้ำแม่เลียบ, จุดที่นานายตา ทิวาคำ)
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- หน้าดินถูกชะล้าง - ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- โรคและแมลงระบาดในพืช - ต้นทุนการผลิตพืชสูง (ข้าว, ข้าวโพด, มันฯ, ลำไย)	- ต้องการองค์ความรู้ในการป้องกันโรคและแมลง - ต้องการส่งเสริมความรู้เรื่องปุ๋ย
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม (เลี้ยงผึ้ง) - ต้องการแหล่งเงินทุน
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- ต้องการ คทช. - อยากให้ที่อยู่อาศัยเป็นโฉนด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี - ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน(อ่างเก็บน้ำแม่เลียบ) - อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร(อ่างเก็บน้ำแม่เลียบ) - อยากได้ระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.9 บ้านสันสามัคคี	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ	- ให้เอกชนเข้ามาช่วยเรื่องการตลาด
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ปัญหาหมอกควันไฟป่า - ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน	- หนุนรงค์ลดการเผา - มีอาชีพเสริมในครัวเรือน
ม.10 บ้านสันเชียงใหม่	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำต้นเงิน - ไม่มีฝายกักเก็บน้ำถาวร	- ต้องการฝายกักเก็บน้ำถาวร (ลำน้ำต๋าก) - ต้องการขุดลอกดินหน้าอ่าง (อ่างเก็บน้ำร่องซุ่น) - ต้องการน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมให้ความรู้การปรับปรุงดิน - วิเคราะห์ดินของเกษตรกรในพื้นที่
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- โรคและแมลงระบาดในพืช(ข้าว) - ต้นทุนการผลิตพืชสูง(ข้าว)	- อยุ่ให้มีการประกันราคาผลผลิต - การอบรมการบริหารจัดการ, การลดต้นทุน, การตลาด - ต้องการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง - ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม (เลี้ยงผึ้ง) - ต้องการแหล่งเงินทุน - ส่งเสริมความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ - ที่ดินอยู่เขตป่าสงวนแห่งชาติ - เช่าที่ทำการเกษตร	- ต้องการ คทช. - ต้องการ สปก. - อยุ่ให้เอกสารสิทธิ์ใช้ค้ำประกันเป็นทุนได้



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.10 บ้านสัน เชียงใหม่	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี</li> <li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน</li> <li>- อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> </ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ผลผลิตไม่มีที่ขาย</li> <li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ</li> <li>- ถูกกดราคาจากพ่อค้า</li> <li>- ไม่มีการประกันราคา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากให้มีการประกันราคาพืชผล</li> <li>- เกษตรกรกำหนดราคาเอง ขายเอง</li> </ul>
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ขยะล้นชุมชน</li> <li>- ปัญหาหมอกควันไฟป่า</li> <li>- ปัญหาภัยแล้ง</li> <li>- ปัญหาโรคระบาด โควิด-19</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากให้มีการอบรมการคัดแยกขยะในชุมชน</li> <li>- จัดสรรงบประมาณ เข้าเวรยามตรวจป่า</li> <li>- หาแหล่งน้ำสำรอง ธนาครน้ำใต้ดิน</li> <li>- ให้ความรู้และอุปกรณ์ป้องกันโรคโควิด-19</li> </ul>
ม.11 บ้าน นาเจริญ	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แหล่งน้ำตื้นเขิน ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ</li> <li>- ขาดระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ</li> <li>- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ</li> <li>- ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ</li> <li>- ต้องการน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร</li> </ul>
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- หน้าดินถูกชะล้าง</li> <li>- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลุกพืชได้ผลผลิตน้อย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ</li> <li>- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด</li> </ul>
	3. ปัญหาด้านการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ปลุกพืชได้ผลผลิตน้อย</li> <li>- โรคและแมลงระบาดในพืช</li> <li>- ต้นทุนการผลิตพืชสูง (ปุ๋ย, ยา)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช</li> <li>- ต้องการส่งเสริมพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่</li> <li>- ต้องการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ (ข้าว)</li> </ul>



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.11 บ้าน นาเจริญ	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง</li> <li>- ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม</li> <li>- ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม</li> <li>- ต้องการแหล่งเงินทุน</li> </ul>
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์</li> <li>- ที่ดินอยู่เขตป่าสงวนแห่งชาติ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการ คทช.</li> <li>- ต้องการโฉนด</li> </ul>
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี</li> <li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน</li> <li>- ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร อยากได้ระบบพลังงานแสงอาทิตย์</li> </ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ผลผลิตไม่มีที่ขาย</li> <li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ</li> <li>- ถูกกดราคาจากพ่อค้า</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการรวมกลุ่ม</li> <li>- พัฒนาตลาดออนไลน์ หาดตลาดรับซื้อผลผลิต</li> <li>- มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า</li> </ul>
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ขยะล้นชุมชน</li> <li>- ปัญหาหมอกควันไฟป่า</li> <li>- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อบต. หาแนวทางแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะ</li> <li>- รณรงค์ลดการเผา</li> <li>- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน</li> </ul>
ม.12 บ้าน แม่เปาเหนือ	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แหล่งน้ำตื้นเขิน</li> <li>- ระบบน้ำมีความเสียหาย</li> <li>- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการขุดลอกห้วย (ห้วยแม่เปา, ห้วยเปี้ย)</li> <li>- ต้องการซ่อมแซมแหล่งน้ำ (ห้วยแม่เปา, ห้วยเปี้ย)</li> </ul>
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- หน้าดินถูกชะล้าง</li> <li>- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ</li> <li>- ส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด</li> </ul>



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.12 บ้านแม่เปาเหนือ	3. ปัญหาด้านการผลิต	<ul style="list-style-type: none"><li>- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย (ข้าวโพด)</li><li>- พันธุ์พืชไม่มีคุณภาพ</li><li>- โรคและแมลงระบาดในพืช (ข้าว)</li><li>- ต้นทุนการผลิตพืชสูง</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช (ข้าว)</li><li>- ต้องการส่งเสริมพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่</li></ul>
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"><li>- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง</li><li>- ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม</li><li>- ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม</li><li>- ต้องการแหล่งเงินทุน</li></ul>
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"><li>- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- ต้องการ คทช.</li><li>- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด</li></ul>
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"><li>- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี</li><li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน</li><li>- ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร อยากได้พลังงานแสงอาทิตย์</li></ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"><li>- ผลผลิตไม่มีที่ขาย</li><li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้า</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- พัฒนาการตลาดออนไลน์</li><li>- ให้เอกชนเข้ามาช่วยเรื่องการตลาด</li></ul>
8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"><li>- ปัญหาหมอกควันไฟป่า</li><li>- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- รมรณรงค์ลดการเผา</li><li>- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน</li></ul>	



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.13 บ้าน ทุ่งเจ้าเหนือ	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำตื้นเขิน - น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการขุดลอกห้วย (ห้วยกอดจิว) - ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	-	-
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย โรคและแมลงระบาดในพืช(ลำไย) - ต้นทุนการผลิตพืชสูง	- ต้องการรวมกลุ่มแปลงใหญ่พืช(ลำไย)
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ	- พัฒนาตลาดออนไลน์
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ขยะล้นชุมชน - ปัญหาหมอกควันไฟป่า	- อบต. หาแนวทางแก้ไขปัญหากำจัดขยะ - รณรงค์ลดการเผา
ม.14 บ้าน สบเปาใหม่	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำตื้นเขิน - ระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำตื้นเขิน	- ต้องการขุดลอกห้วย (ห้วยช่อน) - ต้องการขุดลอกระบบคลองส่งน้ำ
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย - โรคและแมลงระบาดในพืช - ต้นทุนการผลิตพืชสูง	- ต้องการส่งเสริมพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ - ต้องการองค์ความรู้เรื่องโรคและแมลง - ต้องการรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.14 บ้าน สบเปาใหม่	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- วางงานในช่วงฤดูแล้ง	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม - ต้องการแหล่งเงินทุน
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- ต้องการ คทช. - อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี - ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน - อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ - ถูกกดราคาจากพ่อค้า	- พัฒนาตลาดออนไลน์ ให้เอกชนเข้ามาช่วยเรื่องการตลาด - มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน	- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน
ม.15 บ้านทุ่งเจ้า	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการซ่อมแซมระบบน้ำ ซ่อมแซมฝาย
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปุ๋ยพืชได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการปรับปรุงดิน - รณรงค์ไม่ให้เผาตอซังข้าว
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปุ๋ยพืชได้ผลผลิตน้อย - โรคและแมลงระบาดในพืช	- ต้องการองค์ความรู้เรื่องการผลิตพืช - ต้องการองค์ความรู้เรื่องโรคและแมลง
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- วางงานในช่วงฤดูแล้ง - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ - ที่ดินไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรของครัวเรือน	- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด - อยากได้เอกสารสิทธิ์



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.15 บ้านทุ่งเจ้า	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี</li> <li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> <li>- น้ำประปาหมู่บ้านไม่มีคุณภาพ ไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน</li> <li>- อยากได้ระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์</li> </ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้า</li> <li>- เอาผลผลิตทางการเกษตรออกมาลำบาก</li> <li>- ปัญหานโยบายของรัฐ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการรวมกลุ่ม</li> <li>- มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า</li> <li>- ทำการตลาดเกษตรกรสามารถจัดการบริหารเอง</li> </ul>
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ขยะล้นชุมชน</li> <li>- ปัญหาหมอกควันไฟป่า</li> <li>- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อบต. หาแนวทางแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะ</li> <li>- รณรงค์ลดการเผา</li> <li>- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน</li> </ul>
ม.16 บ้านแม่เปาใต้	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แหล่งน้ำตื้นเขิน น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ</li> <li>- ขาดระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ</li> <li>- ระบบน้ำมีความเสียหาย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการฝายเพื่อกักเก็บน้ำ</li> <li>- ต้องการระบบส่งน้ำ คลองส่งน้ำ</li> <li>- ต้องการขุดลอกแหล่งน้ำ</li> </ul>
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ใช้สารเคมีในการทำเกษตร</li> <li>- เผาตอซังข้าว</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ</li> <li>- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในครัวเรือน</li> <li>- จัดตั้งกลุ่มปุ๋ยหมักเพื่อลดรายจ่ายการใช้สารเคมี</li> </ul>
	3. ปัญหาด้านการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> <li>- โรคและแมลงระบาดในพืช</li> <li>- ต้นทุนการผลิตพืชสูง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช</li> <li>- ปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับพื้นที่</li> </ul>
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม</li> </ul>



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.16 บ้านแม่เปาใต้	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ - เป็นพื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวน	- อยากเปลี่ยน สปก. เป็นโฉนด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี - ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน - อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ราคาผลผลิตตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้า - ขาดตลาดรองรับผลผลิต	- อยากให้รัฐเข้ามาช่วยเรื่องการตลาดรองรับผลผลิต
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ปัญหาการกำจัดขยะ	- อยากให้มีการอบรมการคัดแยกขยะในชุมชน
ม.17 บ้านขุนห้วยแม่เปาใต้	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำตื้นเขิน - น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการขุดลอกอ่าง/ห้วย - ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลุกพืชได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปลุกพืชได้ผลผลิตน้อย - ต้นทุนการผลิตพืชสูง	- ต้องการส่งเสริมพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง - ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี - ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน - อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.17 บ้าน ขุนห้วยแม่เปาใต้	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ผลผลิตไม่มีที่ขาย - ราคาผลผลิตตกต่ำ	- มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ปัญหาหมอกควันไฟป่า	- รมรงค์ลดการเผา
ม.18 บ้าน ทุ่งเจ้าใต้	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- ไม่มีน้ำทำการเกษตรในฤดูแล้ง - น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการขุดลอกแหล่งน้ำ (ร่องเปี้ย) - ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ(เจาะบาดาล)
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- หน้าดินถูกชะล้าง - ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในครัวเรือน - ส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง, โสนอินเดีย,)
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย - โรคและแมลงระบาดในพืช - ต้นทุนการผลิตพืชสูง	- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช - ต้องการปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ - ต้องการส่งเสริมพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทนโรคและแมลง - ต้องการเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ การรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ว่างงานในช่วงฤดูแล้ง - ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม - ต้องการแหล่งเงินทุน - ต้องการอบรมความรู้ในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- ต้องการ คทช. - ให้ สปก. รังวัด ออกเอกสารสิทธิ์ สปก., นส.3, โฉนดที่ดิน



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.18 บ้าน ทุ่งเจ้าใต้	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี - ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- อยากพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน - อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร - อยากได้พลังงานแสงอาทิตย์
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ผลผลิตไม่มีที่ขาย - ถูกกดราคาจากพ่อค้า	- มีการรวมกลุ่ม - พัฒนาตลาดออนไลน์ - ให้เอกชนเข้ามาช่วยเรื่องการตลาด - มีการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ขยะล้นชุมชน - ปัญหาหมอกควันไฟป่า - ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน	- มีแนวทางแก้ไขปัญหาการคัดแยกขยะ - รณรงค์ลดการเผา ต้องการพันธุ์ปุ๋ยพืชสด - มีอาชีพเสริมในครัวเรือน
ม.19 บ้าน นาเจริญใหม่	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	- แหล่งน้ำตื้นเขิน - น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ	- ต้องการน้ำสำหรับการเกษตรให้เพียงพอ - ต้องการน้ำประปาภูเขา
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปflugพืชได้ผลผลิตน้อย	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำ
	3. ปัญหาด้านการผลิต	- ปflugพืชได้ผลผลิตน้อย - โรคและแมลงระบาดในพืช	- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช - ต้องการส่งเสริมพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	- ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม - ไม่มีความรู้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร	- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม - ต้องการแหล่งเงินทุน
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์	- อยากให้ สปก. มาสำรวจรังวัด



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> <li>- น้ำประปาหมู่บ้านไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- อยากขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร</li> <li>- อยากได้พลังงานแสงอาทิตย์</li> <li>- อยากได้ระบบประปาภูเขา</li> </ul>
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ราคาผลผลิตตกต่ำ</li> <li>- ถูกกดราคาจากพ่อค้า</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- พัฒนาตลาดออนไลน์</li> </ul>
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- รมรณรงค์การเผา ต้องการพันธุ์ปุ๋ยพืชสด</li> <li>- มีอาชีพเสริมในครัวเรือน</li> </ul>
ม.20 บ้านสบเปา	1. ปัญหาการขาดแคลนน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- แหล่งน้ำตื้นเขิน</li> <li>- น้ำสำหรับการเกษตรไม่เพียงพอ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการขุดลอกอ่าง/ฝาย สำหรับการเกษตร</li> </ul>
	2. ปัญหาดินเสื่อมโทรม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- หน้าดินถูกชะล้าง</li> <li>- ดินเสื่อมโทรม ดินแข็ง ปลูกพืชได้ผลผลิตน้อย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้สำหรับการเกษตร</li> </ul>
	3. ปัญหาด้านการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> <li>- โรคและแมลงระบาดในพืช</li> <li>- ต้นทุนการผลิตพืชสูง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการองค์ความรู้ในการผลิตพืช</li> <li>- ต้องการองค์ความรู้เรื่องกำจัดโรคและแมลงที่ถูกต้อง</li> </ul>
	4. ปัญหาการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ว่างงานหลังฤดูเก็บเกี่ยว</li> <li>- ขาดความรู้และทางเลือกในการสร้างรายได้เสริม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริม</li> <li>- ต้องการแหล่งเงินทุน</li> </ul>
	5. ปัญหาที่ดินทำกินการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์</li> <li>- ที่ดินอยู่ในเขตป่าสงวน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ต้องการเอกสารสิทธิ์ทุกคน</li> </ul>



ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หมู่บ้าน	ปัญหาของชุมชน		ความต้องการของชุมชน/แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนอยากทำ
ม.20 บ้าน สบเปา	6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	- ถนนเข้าสู่ที่ทำกินไม่ดี	- อยากรพัฒนาถนนเข้าสู่ที่ทำกิน (คอนกรีตเสริมไม้ไผ่)
	7. ปัญหาด้านการตลาดเกษตร	- ผลผลิตไม่มีที่ขาย - ราคาผลผลิตตกต่ำ - ถูกกดราคาจากพ่อค้า	- ต้องการประกันราคาสินค้าเกษตร - ส่งเสริมการตลาด
	8. ปัญหาด้านอื่นๆ	- ขยะล้นชุมชน - ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนเนื่องจากราคาดผลผลิตตกต่ำ	- ต้องการส่งเสริมอาชีพเสริมในครัวเรือน ชุมชน - หาแนวทางแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะและให้ความรู้แก่คนในชุมชน



#### 4.2.1 ปัญหาเชิงเกษตรหลักของตำบลแม่เปาคือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

#### 4.2.2 ความต้องการของชุมชนเกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปามีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) แก้ไขปัญหาราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำ

1) กรณีการแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของดินนั้น ภาระล้งพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

ภาระล้งพังทลายน้อย	เนื้อที่ 7,733 ไร่ (11.11%)
ภาระล้งพังทลายปานกลาง	เนื้อที่ 10,759 ไร่ (15.45%)
ภาระล้งพังทลายรุนแรง	เนื้อที่ 16,098 ไร่ (23.12%)
ภาระล้งพังทลายรุนแรงมาก	เนื้อที่ 1,642 ไร่ (2.36%)
ภาระล้งพังทลายรุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 33,399 ไร่ (47.96%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินมีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดิน

และน้ำ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลแม่เปา

พบว่า

ปฏิกริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง ธาตุอาหารที่สำคัญคือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่าอนข้งต่ำ

จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

- 2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาคขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลแม่เปาคือ โครงการแหล่งน้ำในไร่นาอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง โครงการแหล่งน้ำในไร่นาอกเขตชลประทานมิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนน้ำนั้น จากการตรวจสอบ่อน้ำในไร่นาที่อยู่ใน



ปัจจุบันมีจำนวน 45 บ่อ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4-2 และภาพที่ 4-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ส่งเสริมในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งที่นากุ้งและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติมหรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรมนี้ยังหากรขาดแคลนน้มน้ำได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

## 2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.1.1) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองโป่ง ม.2

2.1.2) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำร่องซุ่น ม.10

2.1.3) โครงการขุดลอกลำห้วยร่องเปี้ย

2.1.4) โครงการขุดลอกลำห้วยกระแล

2.1.5) โครงการขุดลอกลำห้วยซ່อน

2.1.6) โครงการขุดลอกลำห้วยร่องเปา

2.1.7) โครงการขุดลอกลำห้วยกอดงิ้ว

2.1.8) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ กิวแสลง ม.1

2.1.9) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ห้วยปู่บ่อ ม.5

## 2.2) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

2.2.1) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 1

2.2.2) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 2

2.2.3) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 3

2.2.4) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 5

2.2.5) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 9

2.2.6) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 11

2.2.7) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 14

2.2.8) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 16



2.3) การก่อสร้างฝาย

- 2.3.1) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำห้วยฮ่อม หมู่ 1
- 2.3.2) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำห้วยร่องเปา หมู่ 6
- 2.3.3) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำห้วยแม่เลียบ หมู่ 9
- 2.3.4) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำน้ำแม่เปา หมู่ 16

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวจะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

**ตารางที่ 4-2** แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานตำบลแม่เปา อำเภอพญามังราย จังหวัดเชียงราย

ปีพ.ศ.	จำนวน (ไร่)
2557	21
2559	10
2561	3
2562	7
2563	4





3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

อันในกรณีของราษฎรที่ทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนห้วยจิ้งป่าเชิงเคียนและป่าขุนห้วยโป่งนั้น ได้มีการประกาศใช้มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541 ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยมีรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ
  - 1.1) ดินเสื่อมโทรม
  - 1.2) น้ำขาดแคลน
  - 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
  - 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ
  - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
  - 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
  - 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ
  - 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
  - 3.2) ขาดแคลนนํ้าอุปโภค/บริโภค
  - 3.3) ขาดแคลนนํ้าเพื่อการเกษตร
  - 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
  - 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
  - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเขินจากตะกอน
  - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
  - 4.3) รายได้น้อย
  - 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต



5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีตปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

5.1) คุ้มน้ำขอบเขา

5.2) บ่อดักตะกอน

5.3) ฝายชะลอน้ำ

5.4) คันดิน

5.5) ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างพังทลายของดินรักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

5.6) ปฏิรูปที่ดิน

5.7) จัดที่ดินโดย คทช.

พื้นที่ราบ

5.8) จัดรูปแปลงนา

5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.10) บ่อน้ำไร่นา

5.11) ขุดลอกลำน้ำ/ท่อส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2



รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแม่เปา อำเภอพญามังราย จังหวัดเชียงราย



#### 4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลแม่เปา อำเภอหนองบัว จังหวัดเชียงใหม่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

##### 4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวจ้าวพันธุ์หอมมะลิ 105 และข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6

2) ข้าวนปี - ข้าวนปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม และจะปลูกข้าวนปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากลำน้ำแม่เปา ลำน้ำแม่เต็ก ลำห้วยแม่เลียบ และลำน้ำร่องเปี้ย ระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3) ข้าวนปี - พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม และจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ กระเทียม หอมแดง ถั่วงอก ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

##### 4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวมะลิ้งสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวมะลิ้งสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง

(รูปที่ 4-3)



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอกงหรา จังหวัดเชียงราย

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1.ข้าว													
2.ข้าว-ข้าว													
3.ข้าว-พืชผัก													
บริเวณพื้นที่ดอน													
1.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													
2.มันสำปะหลัง													
3.ไม้ยืนต้น													
4.ไม้ผล													

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลแม่เปา อำเภอกงหรา จังหวัดเชียงราย



## บทที่ 5

### การประเมินคุณภาพที่ดิน

#### 5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย โดยกองสำรวจดิน และวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน 8 ชุดดิน และ 5 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5-1

#### 5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ถั่วลิสง ลำไย และมะม่วง

#### 5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

##### ข้าว

##### ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hd-sic1A และ Lp-pic-si1A

##### ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอิมมัตวเบส (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-gm-clA/b Mi-si1A Mi-si1A/b Ph-sic1A และ Ws-gm-clA/b

##### ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clB/b Cg-clC Cg-clC/b Li-gclC Li-gclC/b Nm-sclC Ws-clC Ws-clC/b Ws-br-clB Ws-br-clB/b Ws-vd-clB Ws-vd-clB/b Ws-vd-clC Ws-vd-clC/b และ Ws-vd-clD/b

##### ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน



มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clD Cg-clE Hd-siclA/rb Li-gclE Lp-pic-silA/rb Nm-sclD Ph-siclA/rb Tl-gclE Ws-clD Ws-clE Ws-vd-clD Ws-vd-clE และ SC

### **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์**

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB และ Ws-vd-clB/b

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านอัตราการย่อยสลายความอึดตัวของดิน (n) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อกำหนดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clB/b Cg-clC Cg-clC/b Mi-silA Mi-silA/b Nm-sclC Ws-clC Ws-clC/b Ws-br-clB Ws-br-clB/b Ws-vd-clC และ Ws-vd-clC/b

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อกำหนดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clD Cg-gm-clA/b Li-gclC Lp-pic-silA Lp-pic-silA/rb Nm-sclD Ws-clD Ws-gm-clA/b Ws-vd-clD และ Ws-vd-clD/b

#### **ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Hd-siclA Hd-siclA/rb Li-gclC/b Li-gclE Ph-siclA Ph-siclA/rb Tl-gclE Ws-clE Ws-vd-clE และ SC

### **มันสำปะหลัง**

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อกำหนดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านอัตราการย่อยสลายความอึดตัวของดิน (n) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อกำหนดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน



มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clC Mi-silA Nm-sclC Ws-clC Ws-br-clB และ Ws-vd-clC

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clD Li-gclC Nm-sclD Ws-clD และ Ws-vd-clD

#### **ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB/b Cg-clC/b Cg-clE Cg-gm-clA/b Hd-sic1A Hd-sic1A/rb Li-gclC/b Li-gclE Lp-pic-silA Lp-pic-silA/rb Mi-silA/b Ph-sic1A Ph-sic1A/rb TL-gclE Ws-clC/b Ws-clE Ws-br-clB/b Ws-gm-clA/b Ws-vd-clB/b Ws-vd-clC/b Ws-vd-clD/b Ws-vd-clE และ SC

### **ยางพารา**

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอุณหภูมิต่ำ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราการย่อยสลายความอึดตัวเบส (n) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clC Cg-clD Mi-silA Nm-sclC Nm-sclD Ws-clC Ws-clD Ws-vd-clB Ws-vd-clC และ Ws-vd-clD

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Li-gclC Li-gclE Lp-pic-silA/rb TL-gclE Ws-clE Ws-br-clB และ Ws-vd-clE

#### **ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB/b Cg-clC/b Cg-gm-clA/b Hd-sic1A Hd-sic1A/rb Li-gclC/b Lp-pic-silA Mi-silA/b Ph-sic1A Ph-sic1A/rb Ws-clC/b Ws-br-clB/b Ws-gm-clA/b Ws-vd-clB/b Ws-vd-clC/b Ws-vd-clD/b และ SC



## ปาล์มน้ำมัน

### ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอึดตัวเบส (n) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clC Cg-clD Hd-sic1A/rb Mi-silA Nm-sclC Nm-sclD Ph-sic1A/rb Ws-clC Ws-clD Ws-vd-clB Ws-vd-clC และ Ws-vd-clD

### ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Lp-pic-silA Lp-pic-silA/rb Ws-clE Ws-br-clB และ Ws-vd-clE

### ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB/b Cg-clC/b Cg-gm-clA/b Hd-sic1A Li-gclC Li-gclC/b Li-gclE Mi-silA/b Ph-sic1A TL-gclE Ws-clC/b Ws-br-clB/b Ws-gm-clA/b Ws-vd-clB/b Ws-vd-clC/b Ws-vd-clD/b และ SC

## ลิ้นจี่

### ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอึดตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clC Cg-clD Mi-silA Nm-sclC Nm-sclD Ws-vd-clB Ws-vd-clC และ Ws-vd-clD

### ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Lp-pic-silA/rb Ws-clC Ws-clD Ws-clE Ws-br-clB และ Ws-vd-clE



### **ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB/b Cg-clC/b Cg-gm-clA/b Hd-sic1A Hd-sic1A/rb Li-gclC Li-gclC/b Li-gclE Lp-pic-silA Misi1A/b Ph-sic1A Ph-sic1A/rb Tl-gclE Ws-clC/b Ws-br-clB/b Ws-gm-clA/b Ws-vd-clB/b Ws-vd-clC/b Ws-vd-clD/b และ SC

### **ลำไย**

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clC Cg-clD Mi-silA Nm-sclC Nm-sclD Ws-vd-clB Ws-vd-clC และWs-vd-clD

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Lp-pic-silA/rb Ws-clC Ws-clD Ws-clE Ws-br-clB และ Ws-vd-clE

#### **ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB/b Cg-clC/b Cg-gm-clA/b Hd-sic1A Hd-sic1A/rb Li-gclC Li-gclC/b Li-gclE Lp-pic-silA Misi1A/b Ph-sic1A Ph-sic1A/rb Tl-gclE Ws-clC/b Ws-br-clB/b Ws-gm-clA/b Ws-vd-clB/b Ws-vd-clC/b Ws-vd-clD/b และ SC

### **มะม่วง**

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB, Ws-vd-clC

#### **ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราร้อยละ



ความอึดตัวของพืช (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB Cg-clC Cg-clD Mi-silA Nm-sclC Nm-sclD และ Ws-vd-clD

**ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Lp-pic-silA/rb Ws-clC Ws-clD Ws-clE Ws-br-clB และ Ws-vd-clE

**ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)**

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clB/b Cg-clC/b Cg-gm-clA/b Hd-sic1A Hd-sic1A/rb Li-gclC Li-gclC/b Li-gclE Lp-pic-silA MisilA/b Ph-sic1A Ph-sic1A/rb TL-gclE Ws-clC/b Ws-br-clB/b Ws-gm-clA/b Ws-vd-clB/b Ws-vd-clC/b Ws-vd-clD/b และ SC



ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

หน่วยแผนที่ดิน	ชั้วว	ชั้ววโพตเลียงสัตว์	มัน้ำป่าปะหลิ่ง	ยางพารา	ป่าสนน้ำสน	ลื้นฉี	ถ้ำไย	มะม่วง
1. Cg-clB	S3 o	S2 sn	S2 msn	S2 tsn	S2 msn	S2 sn	S2 sn	S2 sn
2. Cg-clB/b	S3 o	S2 sn	N	N	N	N	N	N
3. Cg-clC	S3 oe	S2 sne	S2 msne	S2 tsn	S2 msn	S2 sn	S2 sn	S2 sn
4. Cg-clC/b	S3 oe	S2 sne	N	N	N	N	N	N
5. Cg-clD	N	S3 e	S3 e	S2 tsne	S2 msne	S2 sne	S2 sne	S2 sne
6. Cg-clE	N	N	N	S3 e	S3 e	S3 e	S3 e	S3 e
7. Cg-gm-clA/b	S2 osn	S3 o	N	N	N	N	N	N
8. Hd-sicIA	S1	N	N	N	N	N	N	N
9. Hd-sicIA/rb	N	N	N	N	S2 mosn	N	N	N
10. Li-gclC	S3 o	S3 r	S3 r	S3 r	N	N	N	N
11. Li-gclC/b	S3 o	N	N	N	N	N	N	N
12. Li-gclE	N	N	N	S3 re	N	N	N	N
13. Lp-pic-silA	S1	S3 o	N	N	S3 o	N	N	N
14. Lp-pic-silA/rb	N	S3 o	N	S3 o	S3 o	S3 o	S3 o	S3 o
15. Mi-silA	S2 o	S2 o	S2 mo	S2 to	S2 m	S2 s	S2 s	S2 o
16. Mi-silA/b	S2 o	S2 o	N	N	N	N	N	N
17. Nm-sclC	S3 o	S2 sn	S2 msne	S2 tsn	S2 msn	S2 sn	S2 sn	S2 sn
18. Nm-sclD	N	S3 e	S3 e	S2 tsne	S2 msne	S2 sne	S2 sne	S2 sne
19. Ph-sicIA	S2 s	N	N	N	N	N	N	N
20. Ph-sicIA/rb	N	N	N	N	S2 mos	N	N	N
21. Tl-gclE	N	N	N	S3 re	N	N	N	N
22. Ws-clC	S3 o	S2 re	S2 mire	S2 tr	S2 mr	S3 r	S3 r	S3 r



ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ตำบลแม่ป่า อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ชั้ว	ชั้วโพลีเอทิลีนลึกลับ	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ป่าต้นน้ำ	ลุ่มน้ำ	ลำไย	มะม่วง
23. Ws-clC/b	S3 o	S2 re	N	N	N	N	N	N
24. Ws-clD	N	S3 e	S3 e	S2 tre	S2 mre	S3 r	S3 r	S3 r
25. Ws-clE	N	N	N	S3 e	S3 re	S3 re	S3 re	S3 re
26. Ws-br-clB	S3 o	S2 r	S2 mr	S3 r	S3 r	S3 re	S3 re	S3 re
27. Ws-br-clB/b	S3 o	S2 r	N	N	N	N	N	N
28. Ws-gm-clA/b	S2 o	S3 o	N	N	N	N	N	N
29. Ws-vd-clB	S3 o	S1	S1	S2 t	S2 m	S2 s	S2 s	S1
30. Ws-vd-clB/b	S3 o	S1	N	N	N	N	N	N
31. Ws-vd-clC	S3 o	S2 e	S2 me	S2 t	S2 m	S2 s	S2 s	S1
32. Ws-vd-clC/b	S3 o	S2 e	N	N	N	N	N	N
33. Ws-vd-clD	N	S3 e	S3 e	S2 te	S2 me	S2 se	S2 se	S2 e
34. Ws-vd-clD/b	S3 e	S3 e	N	N	N	N	N	N
35. Ws-vd-clE	N	N	N	S3 e	S3 e	S3 e	S3 e	S3 e
36. SC	N	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : 1. คำอธิบายชุดดินได้จากตารางหน่วยแผนที่ตำบลแม่ป่า อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

2. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

t = คุณภาพดิน

n = อัตราร้อยละความอิ่มตัว

m = ปริมาณน้ำฝน

r = ความลึกของดิน, ปริมาณกรด

o = การระบายน้ำ

e = ความลาดชัน

s = ความอุดมสมบูรณ์



## บทที่ 6

### แผนการใช้ที่ดิน

#### 6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”<sup>1</sup> เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

<sup>1</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป



## 6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน แม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 <sup>2</sup>	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) <sup>3</sup>	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<b>นโยบายหลัก</b> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <b>นโยบายเร่งด่วน</b> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม <sup>4</sup>	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

<sup>2</sup> ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

<sup>3</sup> ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

<sup>4</sup> ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)



แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

		ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2562	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพมาตรฐานสากลและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงความสมบูรณ์และยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์การพัฒนางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย	ยุทธศาสตร์ที่ 1. การพัฒนาโครงการพื้นฐาน การค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ที่ 2. การพัฒนาการสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่ม ยุทธศาสตร์ที่ 5.การพัฒนาการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี



### 6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบล ศรีโพธิ์เงิน ใช้อุทศาสตร์จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนารายสาขาต่าง ๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น



#### 6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและเขตพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	55,693	79.98
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	11,807	16.95
2.1 เขตเกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	28	0.04
2.2 เขตทำนา	7,265	10.44
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	6,480	9.31
2) เขตทำนาพื้นที่ดอน	785	1.13
2.3 เขตปลูกพืชไร่	630	0.90
1) เขตปลูกข้าวโพด	175	0.25
2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	455	0.65
2.4 เขตปลูกไม้ผล	1,460	2.09
1) เขตปลูกไม้ผลผสม	72	0.10
2) เขตปลูกส้ม	39	0.06
3) เขตปลูกเงาะ	10	0.01
4) เขตปลูกลิ้นจี่	17	0.02
5) เขตปลูกมะม่วง	158	0.23
6) เขตปลูกกล้วย	46	0.07
7) เขตปลูกลำไย	1,051	1.51
8) เขตปลูกกระท้อน	45	0.06
9) เขตปลูกแก้วมังกร	12	0.02
10) เขตปลูกส้มโอ	10	0.01
2.5 เขตปลูกไม้ยืนต้น	2,346	3.37
1) เขตปลูกยางพารา	1,881	2.70
2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	258	0.37
3) เขตปลูกยูคาลิปตัส	22	0.03
4) เขตปลูกสัก	172	0.25
5) เขตปลูกตะกู	13	0.02
2.6 เขตปศุสัตว์	31	0.04
2.7 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	47	0.07



ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
3. เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,747	2.51
4. เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสีเขียว	53	0.08
5. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	331	0.48
รวม	69,631	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

#### 6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 55,693 ไร่ หรือร้อยละ 79.98 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าขุนห้วยจ้าว ป่าเชียงเคี่ยน และป่าขุนห้วยโป่ง ไม่รวมพื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

#### 6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 11,807 ไร่ หรือร้อยละ 16.95 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 7 เขต ดังนี้

##### 1) เขตเกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินลี (Li) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd)

##### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

##### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และ

ปลูกพืชผักปลอดภัย



### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีวัตกรรมการพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ

- รมรงค์การไถกลบตอซัง และส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

### กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้นคอนกรีต การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

## 2) เขตทำนา

2.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 6,480 ไร่ หรือร้อยละ 9.31 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินหางตง (Hd) ชุดดินพาน (Ph) และดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic)

### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และ

ปลูกพืชผักปลอดภัย



### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีวัตกรรมการพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ

- รมรณรงค์การไถกลบตอซัง และส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด

- สนับสนุนการสร้างบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

### กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

**2.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน** มีเนื้อที่ 785 ไร่ หรือร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินแข็งของ (Cg) ดินแข็งของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินลี (Li) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd)

### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด



- ปุ๋ยชีวภาพ
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- คคลองส่งน้ำ
- รมรงค์การไกลบตอซัง และส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด
  - สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา
  - สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- โรคแมลงของข้าว
- กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ
- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ
  - 2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัด
  - 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

### 3) เขตปลูกพืชไร่

3.1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 175 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ดินเชิงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินลี (Li) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินพาน (Ph) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 455 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินหางดง (Hd) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

#### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

#### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม



- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- การจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

#### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- รมรงค์การไถกลบตอซัง และส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด
- การใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

#### กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต
- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

#### 4) เขตปลูกไม้ผล

4.1) เขตปลูกไม้ผลผสม มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) และดินวังสะพุง (Ws)

4.2) เขตปลูกส้ม มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินหางดง (Hd) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินพาน (Ph) และดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd)

4.3) เขตปลูกเงาะ มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินเชิงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินลิ้ (Li) ชุดดินพาน (Ph) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd)

4.4) เขตปลูกลิ้นจี่ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ดินเชิงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

4.5) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 158 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ดินเชิงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินลิ้ (Li)



ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

**4.6) เขตปลูกกล้วย** มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงของ (Cg) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

**4.7) เขตปลูกลำไย** มีเนื้อที่ 1,051 ไร่ หรือร้อยละ 1.51 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงของ (Cg) ดินเชียงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินลี (Li) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินท่าลี่ (TL) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

**4.8) เขตปลูกกระท้อน** มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินวังสะพุง (Ws)

**4.9) เขตปลูกแก้วมังกร** มีเนื้อที่ 12 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงของ (Cg) ชุดดินลี (Li) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) และดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd)

**4.10) เขตปลูกส้มโอ** มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงของ (Cg) ดินเชียงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินพาน (Ph) และดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd)

#### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

#### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง



### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่

เหมาะสม

- สนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

### กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

- 3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

## 5) เขตปลูกไม้ยืนต้น

5.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 1,881 ไร่ หรือร้อยละ 2.70 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเซียงของ (Cg) ดินเซียงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินลี (Li) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ



### กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

**5.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน** มีเนื้อที่ 258 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ดินเชิงของที่มีจุดประสีเทา (Cg-gm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินลี (Li) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) ดินวังสะพุงที่มีจุดประสีเทา (Ws-gm) ดินวังสะพุงที่ลึกลับมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

**5.3) เขตปลูกยูคาลิปตัส** มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินพาน (Ph) และดินวังสะพุงที่ลึกลับมาก (Ws-vd)

#### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

#### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

#### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

### กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

**5.4) เขตปลูกสัก** มีเนื้อที่ 172 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินลี (Li) ดินลำปางที่มีศิลาแลงอ่อน (Lp-pic) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) ชุดดินวังสะพุง (Ws) ดินวังสะพุงที่ลึกลับมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)



### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

### กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากราชการอื่นๆ

*กรมป่าไม้* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

5.5) เขตปลูกตะกั่ว มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

### ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

### การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

### กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

### กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากราชการอื่นๆ

*กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ



6) **เขตปศุสัตว์** มีเนื้อที่ 31 ไร่หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินพาน (Ph) และดินวังสะพุงที่ลึกมาก (Ws-vd)

#### การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด
- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

7) **เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ** มีเนื้อที่ 47 ไร่หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

#### รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง
- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

#### 6.4.3 เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,747 ไร่ หรือร้อยละ 2.51 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562



### รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขีดความสามารถของท้องถิ่น ควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

#### 6.4.4 เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม

มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ บ่อลูกรัง บ่อดิน และพื้นที่ถม

### รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

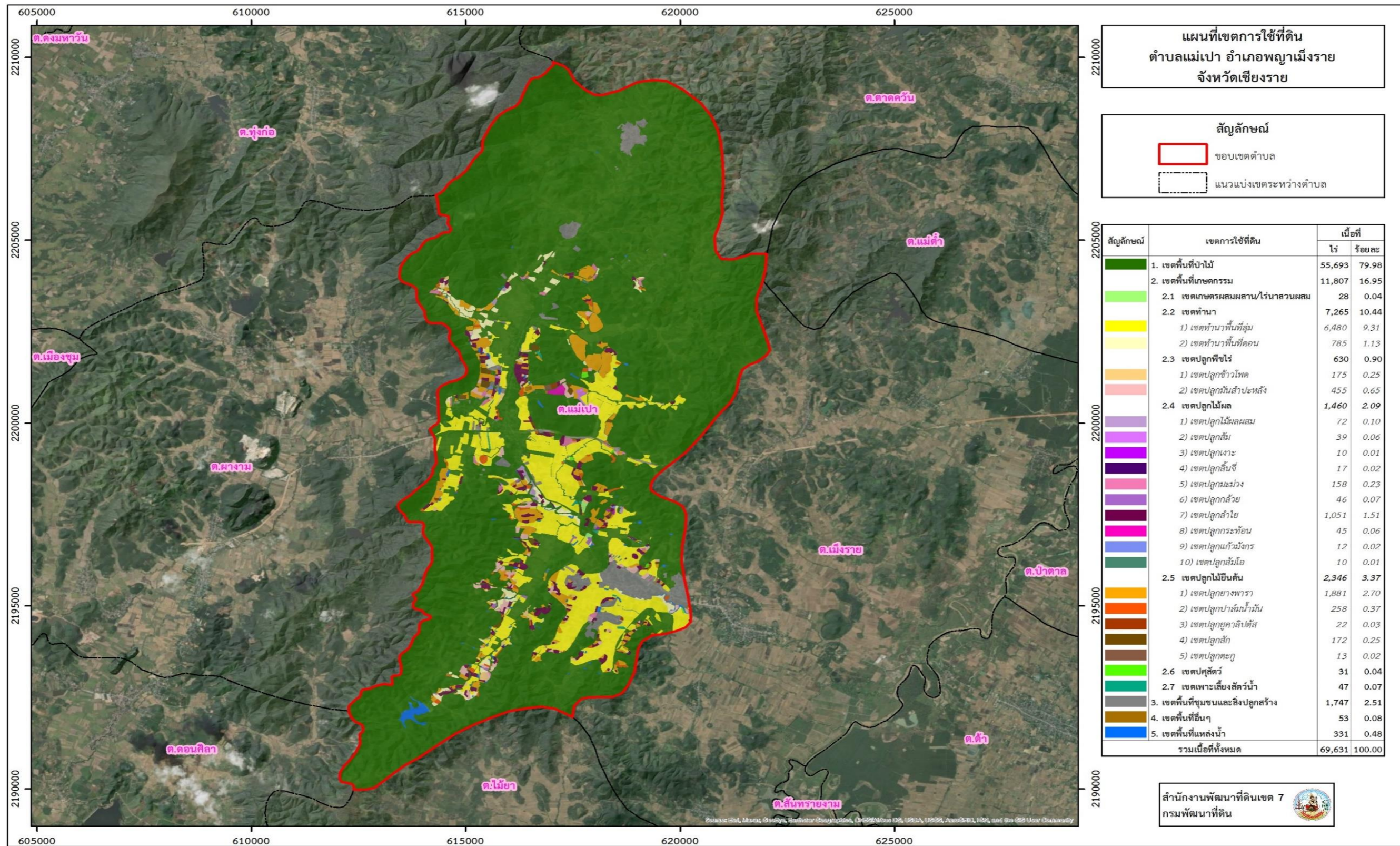
ควรเร่งรัดศึกษาสภาพพื้นที่ดังกล่าวและพิจารณากำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ให้คงสภาพ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ บริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

#### 6.4.5 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 331 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

### รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ



รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



### 6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

เดือน ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1.ข้าว-ปอเทือง-ข้าว			ข้าวนาปรัง			ปอเทือง			ข้าวนาปี				
2.ข้าว-ปอเทือง-พืชผัก			พืชผัก		ปอเทือง			ข้าวนาปี					
3.เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน												
บริเวณพื้นที่ดอน													
1.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			ปอเทือง			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์							
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
3.ไม้ยืนต้น	ยางพารา, ปาล์มน้ำมัน, สัก												
4.ไม้ผล	มะม่วง, ลำไย												

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย



#### 6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาคือมีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปาให้แก้ไขปัญหามหา 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำห้วย เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างประปาภูเขา โดยส่งน้ำด้วยท่อ P.E. (4) ขุดเจาะบ่อบาดาลพลังงานแสงอาทิตย์ และ (5) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ นั้นไม่สามารถแก้ไขทุกแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหามหาทั้ง 5 ประการได้



## บทที่ 7

### การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งรายจังหวัดเชียงราย

#### 7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งรายจังหวัดเชียงราย แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน  
ปีงบประมาณ 2564

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่เปา ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปา เพื่อมีมติให้  
ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนา  
ที่ดิน

#### 7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย  
จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

#### 7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร  
ให้ดำเนินการ

##### เขตพื้นที่เกษตรกรรม

##### 1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร



- 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- 1.1.6) การรณรงค์โกลบตอซัง
- 1.1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
  - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
  - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

## 2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
  - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
  - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
  - 2.1.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
  - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
  - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
  - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว



**3) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ** มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

3.1) การบริหารจัดการน้ำ

3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(ตารางที่ 7-1)

**7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น**

**7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม**

**1) เขตทำนา** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

**2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (ทหารช่างพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

**3) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (สำนักงานประมงจังหวัดเชียงราย)

**7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานเชียงราย)

(ตารางที่ 7-2)



## 7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทางแบบสอบถาม เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 21 รายการ ดังนี้

### 7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำหนองโป่ง ม.2
- 2) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำร่องซุ่น ม.10
- 3) โครงการขุดลอกลำห้วยร่องเปี้ย
- 4) โครงการขุดลอกลำห้วยกระแล
- 5) โครงการขุดลอกลำห้วยซ່อน
- 6) โครงการขุดลอกลำห้วยร่องเปา
- 7) โครงการขุดลอกลำห้วยกอดจั่ว
- 8) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ กิวแสลง ม.1
- 9) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ห้วยปู่บ่อง ม.5

### 7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 1
- 2) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 2
- 3) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 3
- 4) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 5
- 5) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 9
- 6) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 11
- 7) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 14
- 8) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำด้วยซีเมนต์ ในพื้นที่หมู่ 16

### 7.5.3 การก่อสร้างฝาย

- 1) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำห้วยฮ่อม หมู่ 1
- 2) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำห้วยร่องเปา หมู่ 6
- 3) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำห้วยแม่เสียบ หมู่ 9
- 4) โครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นในลำน้ำแม่เปา หมู่ 16



เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลแม่เปา ในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการถือครองที่ดินในเขตได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าขุนห้วยจ้าว ป่าเชียงเคี่ยน และป่าขุนห้วยโป่ง ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลแม่เปา ด้านเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่สูงชัน เป็นดินในพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน จึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลแม่เปา ซึ่งมีเนื้อที่รวม 69,631 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 5% ขึ้นไป มีจำนวนมากถึง 54,975 ไร่ มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-5% เพียง 14,656 ไร่เท่านั้น จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการชะล้างพังทลายของดินที่พบว่ามี ความรุนแรงปานกลางถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 61,898 ไร่ หน้ที่ดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือน ผาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลแม่เปา ทั้งเพื่ออุปโภค-บริโภคและการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 12% นั้นยังไม่มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนน้ นั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 20 หมู่บ้านในตำบลแม่เปา ที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ นอกจากนี้จะได้มีปัญหาน้ำท่วมเพิ่มขึ้นอีกปัญหาหนึ่งในช่วงฤดูฝน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก่ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ผายกั้นน้ำ ลำห้วย เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ผายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างประปาภูเขาโดยส่งน้ำด้วยท่อ P.E. (4) ขุดเจาะบ่อบาดาลพลังงานแสงอาทิตย์ และ (5) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ



เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 5 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมทั้งตำบลแม่เปา ได้โดยสิ้นเชิง”**

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการใช้ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหามา 6 ประการไว้ด้วยกัน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ ตอนบนเป็นพื้นที่ในหมู่ที่ 5, 7 และ 17 จะต้องมีการปลูกป่าสร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อจัดทำประปาภูเขา และจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่ตอนกลาง คือ หมู่ที่ 1, 2, 3, 6, 11, 12, 16, 19 และ 20 รวมถึงพื้นที่ตอนล่าง คือ หมู่ที่ 4, 8, 9, 10, 15 และ 18 นั้น จะต้องจัดทำโครงการพัฒนาที่ดินและน้ำรวมทั้งสองพื้นที่ไปด้วยกันเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการขุดลอกก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ การขุดบ่อบาดาล การสร้างคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ หรือผนังป้องกันน้ำท่วม ดังรายละเอียดในรูปที่ 7-1





## 7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2566 (ต.ค.-ธ.ค.2566) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลโดยเริ่มต้นจาก พื้นที่ตอนบน หมู่ที่ 5, 7 และ 17 โดยเน้น 3 กิจกรรม คือ

- 1.1) การปลูกป่า
- 1.2) ฝายชะลอน้ำ (เน้นการจัดทำประปาภูเขา)
- 1.3) การอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนพื้นที่ตอนกลาง (หมู่ที่ 1, 2, 3, 6, 11, 12, 16, 19 และ 20) และพื้นที่ตอนล่าง (หมู่ที่ 4, 8, 9, 10, 15 และ 18) ให้สำรวจออกแบบระบบน้ำทั้งระบบ ตามข้อเสนอ 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งที่มีอยู่แต่ตื้นเขิน (2) ก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม (3) การสร้างระบบส่งน้ำ (4) การก่อสร้างระบบระบายน้ำ (5) บ่อบาดาล และ (6) ก่อสร้างพรางกันน้ำ

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2566

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาหน้าอุบโภาคและบริโภาค โดยวิธีการจัดทำฝายชะลอน้ำบนพื้นที่ส่วนที่ 1 รวมทั้งการจัดทำประปาภูเขา

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลแม่เปา เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551



ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 7,265 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 35,000 1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 10 ตัน 297,500 1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 22,500 1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 25,000 1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 329,000 1.6 การรณรงค์ไกลบตอซัง 350,000 1.7 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 170,000 1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 3,000 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 104,000 2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 2,500,000 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 240,000 3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน 3,000,000	



ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 630 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,460 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	35,000
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,346 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	297,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	22,500
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	329,500
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	170,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	104,000
	2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	2,500,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	425,000
1.5 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 47 ไร่	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	104,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ



ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 7,265 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 630 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,460 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,346 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (ทหารช่างพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.5 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 47 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ (สำนักงานประมงจังหวัดเชียงราย)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 331 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานเชียงราย)



ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งรายจังหวัดเชียงราย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	<b>1. การปรับปรุงบำรุงดิน</b>														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,000	7,000	22,500	22,500	22,500	22,500	15,000	105,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	2	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.



ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่ง น้ำในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและ น้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
	4. การจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตนาข้าว	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น	4.2 การจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำพร้อม ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	425,000	425,000	425,000	425,000	425,000	2,125,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

## เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน.2557. **ดิน นิยามและความหมาย**. <https://www.ldd.go.th/ofswweb/thaisoil/p2.htm>. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2561.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2560. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. 2562. **แผนที่ด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีตำบลศรีโพธิ์เงิน**. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7 กรมพัฒนาที่ดิน. เชียงราย. ข้อมูลจากการประมวลผลผ่านระบบภูมิสารสนเทศทางภูมิศาสตร์
- กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน. 2561. **แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile)**. กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- คันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำณ ไทรพิก. 2562. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สถานีอุตุนิยมวิทยาเชียงราย. 2559. **สถิติภูมิอากาศ**. กรมอุตุนิยมวิทยา. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- สารานุกรมวิกิพีเดีย. **นิยามของโมเดล DPSIR**, แหล่งที่มา <https://en.wikipedia.org/wiki/DPSIR>, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2561.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564)**. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. **นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)**.
- สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา. 2561. **ปริมาณน้ำฝน**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- โสภณ ชมชาญ. 2521. **การจัดการดินเพื่อการเกษตร**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เปา. **แผนพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ.2561 – 2565) .** <http://maepao.go.th/data>. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564
- สำนักงานเกษตรอำเภอพญาเม็งราย .2564 .**แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ พญาเม็งรายปี 2561 – 2565**
- FAO. 1974. A Land Capability Appraisal.Indonesia Interim Report. (AGL / INS).Rome

FAO. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome

FAO and UNEP. 1997. **Negotiating a sustainable future for land**. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome. Italy

Kriatensen P. 2004, **The DPSIR Framework**. National Environmental Research Institute, Denmark. European Topic Centre, European Environment Agency.

## ภาคผนวก

### นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 <sup>1</sup>

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สืบสวนตรวจสอบที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และ

<sup>1</sup> ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำ  
กินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ พื้ฟู ดูแลรักษา  
ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ  
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และ  
มาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วย  
ประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เกือบหา นำออกไปทำด้วยประการ  
ใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือ  
ทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทาง  
ชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระ  
ราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข  
และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่  
ต้องรับโทษ

## (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 <sup>2</sup>

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่  
ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของ  
ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จ  
ภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือ  
ประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มี  
การประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช  
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และดูแลรักษา  
ทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอ  
คณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำ  
กินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติ  
คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะ

<sup>2</sup> ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่า พืช ดุแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เกือบหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

### (3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลื่ออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

## 1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

### 1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ  
กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีไช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

## 1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

### 1.3 พื้นที่อื่น ๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

## 2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ กำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการ

ปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดลอม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหามาแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

#### **(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)**

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

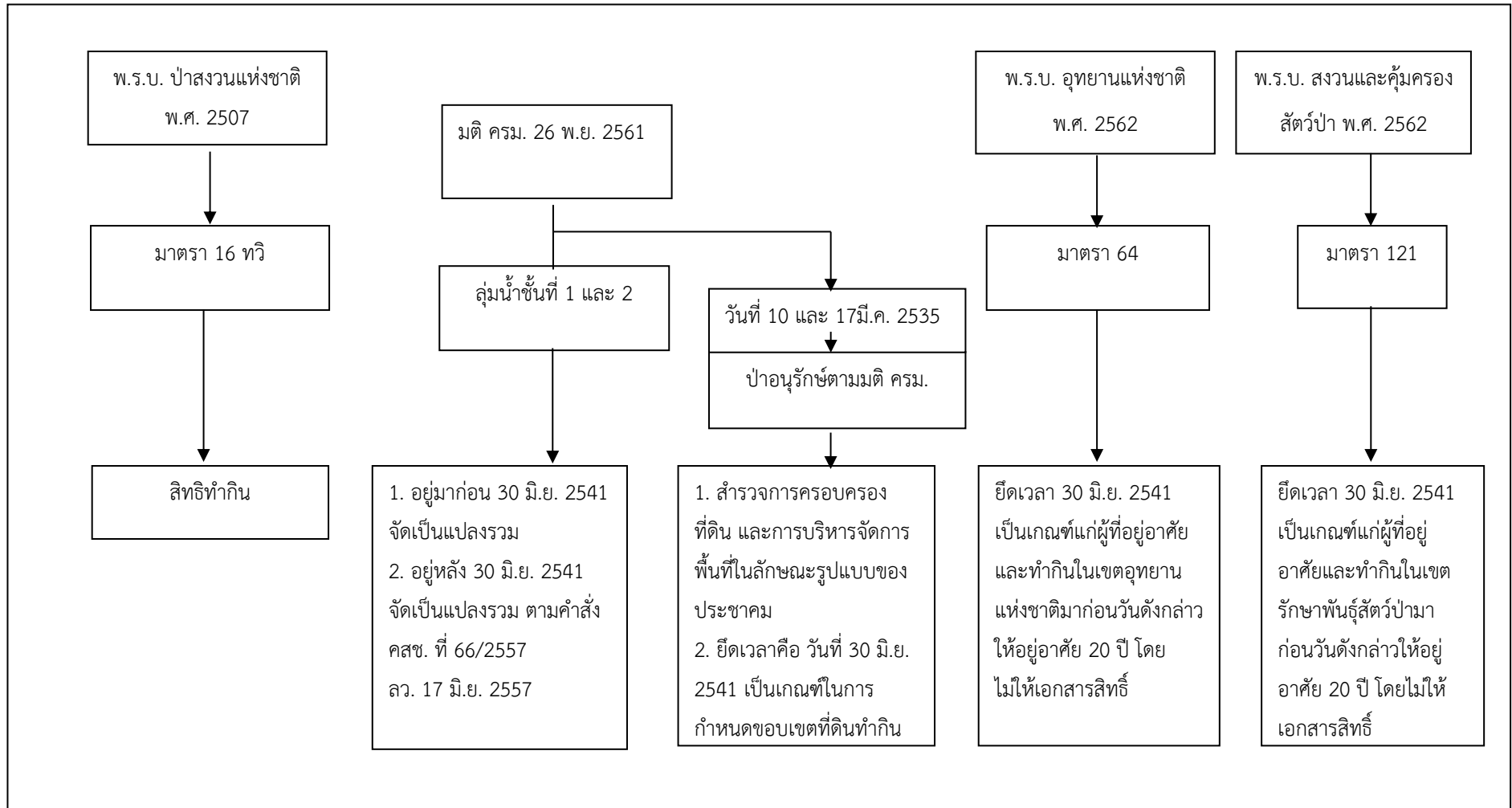
และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
<p><b>กลุ่มที่ 1</b> ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.)
<p><b>กลุ่มที่ 2</b> ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
<p><b>กลุ่มที่ 3</b> ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม</li> <li>กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่</li> <li>ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง</li> <li>ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการชะล้างพังทลาย</li> </ol> <p>วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย</p>
<p><b>กลุ่มที่ 4</b> ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	<p>แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>หลักการจัดการพื้นที่ เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มีการจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นการให้สิทธิทำกินมิให้เอกสารสิทธิ</li> </ol>

	<p>2. แนวทางการจัดการพื้นที่ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของชุมชน โดยมีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ</p> <p>2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน</p> <p>2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมต่างๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตราตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์</p> <p>3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป</p>
<p><b>กลุ่มที่ 5</b></p> <p>ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน</p> <p>-พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>- พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร</p>	<p>1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน</p> <p>1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ</p> <p>1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด</p> <p>2. คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่</p> <p>2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป</p> <p>2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง</p> <p>2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน</p> <p>3. คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์</p> <p>3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต</p> <p>3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>

	<p>3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี</p> <p>3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>
--	---



รูปผนวกที่ ผ1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

## ที่ปรึกษา

นายนครินทร์	ชมภู
นายสนอง	คำสองสี

## คณะผู้จัดทำ

นายจำนงค์	อินแก้ว
นางสาวบุษบา	อนุจรพันธ์
นางสาวสุภาพร	ปาแก้ว
นายนิยม	สุรักษ์
นายวัชรินทร์	ปณฤทธิ
นายภาสกร	กาวิชัย
นายปรียวัชย์	สุฉายา
นายกิตติศักดิ์	สมณา
นายรณรงค์	สิทธิทอง

กรมพัฒนาที่ดิน

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

[www.ddd.go.th](http://www.ddd.go.th)